

10.33537/sobild.2024.15.2.13

Makale Bilgisi

Gönderildiği tarih: 06.02.2024
Kabul edildiği tarih: 02.07.2024

Article Info

Date submitted: 06.02.2024
Date accepted: 02.07.2024

ALEKSANDRA KOLLONTAY'IN "VASİLİSA MALİGİNA" İSİMLİ UZUN ÖYKÜSÜNDE YENİ KADIN PORTRESİ¹

NEW WOMAN PORTRAIT IN ALEKSANDRA KOLLONTAI'S NOVELLA "VASILISA MALIGINA"

Zulfiya ŞAHİN

Doç. Dr., Ankara Üniversitesi, Rus Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, sahinz@ankara.edu.tr

Kıymet Aybüke AKBAŞ

Arş. Gör., Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi, Rusça Mütercim ve Tercümanlık Anabilim Dalı, kiymetaybuke.akbas@asbu.edu.tr

Anahtar sözcükler

Aleksandra Kollontay; Dilbilim Analizi; Edebiyat; Feminizm; Rusya; Vasilisa Maligina

Keywords

Aleksandra Kollontai; Linguistic Analysis; Literature; Feminism; Russia; Vasilisa Maligina

Öz

Kadın sorunu güncelliğini koruyan ve her geçen gün daha fazla ilgi çeken bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Sovyet Dönemi kadın sorununun çözümüne yönelik önemli adımlar atılmış bir dönemdir ve edebiyatın bir propaganda aracı olarak kullanıldığı bu dönemde kadın sorununa yönelik eserler de kaleme alınmıştır. Sovyet Rusya'nın cinsler arası eşitsizliğin önlenmesine yönelik attığı adımlarda oldukça önemli bir rol oynayan A. Kollontay'ın edebi eserleri bunun en önemli örneklerinden biridir. Kollontay'ın 1923 yılında yayımlanan "İşçi Arıların Aşkı" isimli üçlemesinde yer alan "Vasilisa Maligina" isimli uzun öyküsü, kadınların "kurtuluşları" için geçirmeleri gereken içsel değişime yönelik iyi bir kaynak niteliği taşıyıp Kollontay'ın oluşturmayı hedeflediği "yeni kadın" portresinin sınırlarını belirlerken biçimbilimsel, sözcükbilimsel ve sözdizimsel özellikleri ile eserin taşıdığı mesajın hedef kitlesini genişletmektedir. Dolayısıyla eserin hitap ettiği kitle, içeriği ve amacı ile çalışmamızda incelenmiş olan biçimbilimsel, sözcükbilimsel ve sözdizimsel özellikleri arasında bir bağ olduğunu söylemek mümkündür. Çalışmamızda "Vasilisa Maligina" isimli uzun öykü bu özellikleri bakımından analiz edildikten sonra Kollontay'ın "yeni kadın" portresi açısından incelenecektir. Çalışmanın analiz bölümünde metnin orijinalinden, "yeni kadına" yönelik inceleme sırasında ise Gülay Türkyılmaz'ın Pencere Yayınları için yapmış olduğu çeviriden yararlanılmıştır. Sözcükbilimsel ve sözdizimsel analizler esnasında Textometr programına başvurulmuş, ilgili analizler sayısal verilere dayandırılmıştır. Bu bağlamda çalışmamızın amacı A. Kollontay'ın edebi eser verirken dil kullanımı ve anlaşılabilirlik açısından basit bir dil tercih etmesinin sebeplerini irdelemek ve Sovyet Rusya'da edebiyatın yeni bir toplum inşa etmek adına nasıl kullanıldığını göstermektir. Çalışmamızda açıklama, sözcükbilimsel analiz, sözdizimsel analiz, biçimbilimsel analiz, karşılaştırma, edebi analiz, literatür taraması yöntemlerine başvurulmuştur.

Abstract

The woman question is an issue that remains current and attracts more attention every day. The Soviet Era was a period in which important steps were taken towards the solution of this problem. Also in this period, when literature was used as a propaganda tool, works on the women question were also written. The literary works of A. Kollontai, who played a very important role in the steps taken by Soviet Russia to prevent gender inequality, are one of the most important examples of this. Kollontai's novella "Vasilisa Maligina", which is included in her trilogy titled "Love of Worker Bees" published in 1923, is a good source for the inner transition that women must go through for their "liberation" and determines the boundaries of the "new woman" portrait that Kollontai aims to create. It also expands the target audience of the message carried by the work with its stylistic, lexical and syntactic features. Therefore, it is possible to say that there is an organic connection between the audience, content and purpose of the work and its stylistic, lexicographic and syntactic features, which are examined in our study. In our study, the long story named "Vasilisa Maligina" will be analyzed in terms of these features and then examined in terms of Kollontai's portrait of the "new woman". In the analysis part of the study, the original of the text was used, and during the analysis of the "new woman", the translation made by Gülay Türkyılmaz for Pencere Yayınları was used. During lexicographic and syntactic analyses, Textometr program was consulted and the relevant analyzes were based on numerical data. In this context, the aim of our study is to examine the reasons why A. Kollontai used simple language in terms of language use and comprehensibility while writing literary works and to show how literature was used to build a new society in Soviet Russia. In our study, description, lexical analysis, syntactic analysis, stylistic analysis, comparison, literary analysis and literature review methods were used.

¹ Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesinde yürütülen "Sovyet Rusya'nın 1917-1924 Cinsiyet Politikası Işığında Aleksandra Kollontay'ın "İşçi Arıların Aşkı" Eserinde Yeni Kadın Portresi" başlıklı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

Giriş

Kadın sorunu, tarihsel bir perspektifte incelendiğinde, yüzyıllardır süregelen ve günümüzde de güncelliğini koruyan karmaşık bir mesele olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu konu, global düzeyde farklı yaklaşımların geliştirilmesine yol açmış ve kadınların kendi hakları için gösterdikleri mücadele, önemli sosyal değişikliklere zemin hazırlamıştır. Özellikle XIX. yüzyılda Rusya'da gözlemlenen kadın hareketinin yükselişi, ilk feminist dalganın bir parçası olarak Avrupa'daki taleplerle örtüşmüş, oy hakkı, mülkiyet ve eğitim hakları gibi konulara odaklanmıştır. Bununla birlikte, Rusya'daki kadın hareketinin somut ve istikrarlı bir karakter kazanması, XX. yüzyılın başlarında daha belirgin bir evreye ulaşmış ve bu dönem, kadın hakları mücadelesinde önemli bir dönüm noktası olarak kayıtlara geçmiştir.

XX. yüzyılda Rusya'da kadın hareketi, hedefleri ve ideolojileri açısından üç ana gruba ayrılmıştır (Hasbulatova, 2017, s. 7-8). Bu gruplardan ilki, liberal-demokratlar olup bu grup, kadınların erkeklerle eşit haklara sahip olması gerektiğini, reformlar aracılığıyla bu eşitliğin sağlanabileceğini savunmuştur. Özgürlük ve eşitlik üzerine yoğunlaşarak bireyin eşit haklara sahip olması gerektiğini vurgulamıştır (Hasbulatova, 2017, s. 7-8). İkinci grup olan sosyal-demokratlar (proleterler) ise kadın sorununa daha çok sınıfsal bir açıdan yaklaşmıştır. Bu grup, kadın sorununu toplumsal ve politik düzenle ilişkilendirerek, sınıf mücadelesi bağlamında ele almıştır (Hasbulatova, 2017, s. 7-8). Son olarak, ulusal-vatansever eğilimleri benimseyen gruplar, kadınların eşitlik taleplerinin toplum için zararlı olduğu görüşünü savunmuş ve geleneksel toplumsal yapıları destekleyerek kadının toplumdaki ikincil konumunu onaylamıştır (Hasbulatova, Jenskoye dvijeniye v Rossii kak faktor sotsial'nogo progressa (1900-1917 gg.), 2017, s. 7-8). Bu çeşitlilik, Rusya'daki kadın hareketinin çok yönlü ve karmaşık bir yapıda olduğunu göstermektedir.

Liberal-demokratlar'ın, 1905-1916 yılları arasında, cinsiyet eşitliğine yönelik çağrılar yaparak bilim insanlarına ve toplumun önde gelen kişilerine destek verdikleri bilinmektedir (Hasbulatova & Smirnova, 2022, s. 7). Bu dönemde, kadınların eğitim hakkı, politik hakları, mesleki yaşamları ve toplumsal-politik yaşama katılımları gibi konuları gündemlerine alarak mevcut yasalara ciddi eleştiriler getirmiştir. Öte yandan, sosyal-demokratlar kadın sorununun çözümünü yeni bir toplumsal düzenin kurulmasında görmüştür (Hasbulatova & Smirnova, 2022, s. 7). Bu iki hareket arasındaki görüş ayrılıklarını sona erdiren dönüm noktası ise Ekim Devrimi olmuştur. Bu devrim, Rusya'da kadın hareketinin ve hareketin taleplerinin seyrini derinden etkilemiş, yeni bir dönemin başlangıcını işaret etmiştir.

Ekim Devrimi, Rusya toplumunu yeniden yapılandırmaya yönelik bir programla gerçekleşmiş, Çarlık Rusya'sının toplumsal kabullerini, hukuki yapısını ve ülkedeki sorunları çözme yöntemlerini tamamen reddetmiştir. Bu devrim, yeni bir toplum yaratma amacı güderek birçok yeniliği ve düzenlemeyi beraberinde getirmiştir. Tüm iktidarın Sovyetlere geçtiğinin ilan edildiği andan itibaren, bu değişiklikler kadınların yaşamlarına da yansımış ve kadın sorununun çözümü partinin önceliklerinden biri haline gelmiştir. Zira Sovyet hükümeti, bu konuda aldığı kararları emek sorununun kesin çözümü için kadınların desteğine ihtiyaç duyulduğu, kadınların katılımı olmaksızın devrimin gerçekleşmeyeceği ve kadınların haklarının verilmesinin önemli olduğu düşüncesi ile almıştır. Bu doğrultuda, Sovyet hükümeti yeni toplumun inşası için önemli adımlar atmış, döneminde bir ilk olan yasa ve kararnemelerle kadınların toplumsal, ekonomik ve siyasi konumunu önemli ölçüde değiştirmiştir. Bu süreçte, ilk kadın Halk Komiseri olan A. Kollontay'ın rolü büyük olmuştur.

A. Kollontay, devrim öncesinde ve sonrasında, kadın sorununu partinin gündeminde tutarak cinsiyet eşitsizliğini ve toplumsal cinsiyet rollerini ortadan kaldırmak için büyük çaba göstermiştir. Bu konuda halka ulaşmak amacıyla önemli çalışmalar yapmıştır. 1919 yılında, Kollontay'ın inisiyatifiyle, kadınların toplumsal konumunu değiştirmek adına faaliyet gösteren kadın birimleri, Rusça adıyla Jenotdel (Rus. женотдел), kurulmuştur. Y.K. Mineeva ve İ.Y. Semyonova'nın aktardığına göre, Jenotdel'in kadınlar arasındaki faaliyetleri çok yönlü olup, temel hedeflerini şu şekilde sıralamak mümkündür: *"Kadınların sosyalizm ruhuna uygun şekilde eğitilmeleri, ekonomik yapı ve devlet yönetiminin içine dahil edilmeleri, evlilik ve annelik kurumlarının dönüşüm süreçlerinin koordine edilmesi ve yaşam koşullarının değiştirilmesi"* (Mineeva & Semyonova, 2020, s. 52-53). Bu hedefler, kadınların toplumsal, ekonomik ve siyasi yaşama daha etkin bir şekilde katılımlarını sağlama ve toplumsal cinsiyet eşitliğini teşvik etme amacı taşımıştır. Ayrıca Jenotdel, Halk Sağlığı Komiserliği'nin öncülüğünde kadınların çocuk bakımı konusunda bilinçlenmelerini sağlamak amacıyla çeşitli yollarla kadınlara ulaşmış ve hem anne hem de çocuk sağlığını iyileştiren birçok faaliyette bulunmuştur (Yegorişeva, 2015, s. 34), Jenotdel, kadın okur-yazarlığını artırmak amacıyla, okur-yazar olmayan veya temel seviyede okur-yazar olan halka ulaşma yolları aramış, bu konuda çeşitli konuşmalar düzenlemiş, dersler vermiş, broşürler ve pankartlar hazırlamış ve birçok ajitasyon materyali yayınlamıştır (Mineeva & Semyonova, 2020, s. 53). Bu faaliyetler, kadınların eğitim seviyesini yükseltmek ve onları daha etkin bir şekilde toplumsal hayata katılmaya teşvik etmek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bunun yanı sıra, kadınların ev içi emeği konusuna önem veren A. Kollontay'ın Jenotdel'in başında olduğu dönemde, yemekhane, kreş gibi kadınların aile içerisindeki sorumluluklarını hafifleten ve

onlara toplumsal ve profesyonel yaşamda daha aktif olma imkânı tanıyan birçok kurum kurulmuştur (Eubanks Hayden, 1976, s. 157). Bu kurumlar, kadınların hem aile yaşantılarındaki yükünü azaltmış hem de onların toplumda ve iş hayatında daha etkin roller üstlenmelerine olanak sağlamıştır. Kollontay, tüm bu gelişmelerin yeni bir kadın yaratacağına inanmış ve devletin desteğiyle hayata geçirilen uygulamaların, kadınların içsel dönüşümüyle desteklenmesi gerektiğini savunmuştur. Bu yaklaşım, kadınların sadece dış koşulların iyileştirilmesiyle değil, aynı zamanda bireysel farkındalık ve içsel gelişimle de güçlendirilmesi gerektiğini vurgulamıştır.

Bilindiği üzere Sovyet Rusya'da edebiyat, bir propaganda aracı olarak kullanılmış ve toplumu yönlendirme amacı taşımıştır. Kollontay'ın kaleme aldığı eserlerde de bu durum yoğun bir şekilde görülmektedir. Kollontay, devlet tarafından hayata geçirilen uygulamaların kadının kurtuluşu için yeterli olmayacağını anlamış ve bu nedenle kadınların özel yaşamları başta olmak üzere hayatın her alanında bir değişim sürecinden geçmeleri gerektiğini savunmuştur. Çalışmamızda yapılan dilbilimsel analiz sonucunda edebiyatı kadınlara ulaşmak için bir araç olarak kullanan Kollontay'ın, eserlerini yalnızca içerik açısından değil, yapısal özellikleriyle de eğitim seviyesi düşük kadınlar da dahil olmak üzere toplumun her kesiminden kadına hitap edecek şekilde tasarladığı kanısındayız. Zira devrim öncesinde kadınların eğitim hakkına yeterince önem verilmediği, bununla birlikte Sovyet Rusya'nın en önemli gündemlerinden birinin kadın okur-yazarlığını artırmak olduğu bilinmektedir (Hasbulatova, 2003, s. 31-32). Bu konuda gösterilen çabalar yıllar içerisinde sonuç verse dahi Sovyetler Birliği İstatistik Ofisi tarafından 1977 yılında hazırlanmış olan kaynağa göre 1920 yılında 9-49 yaş arası kadın okur-yazarlık oranı %32,3'tür (Territoriya i naseleniye, 1977, s. 55). Bu bilgiler ışığında eserin hedef kitlesini oluşturan kadınların birçoğunun okuma-yazmayı yeni öğrenmiş kadınlar olduğu yorumunu yapmak mümkündür. Bu çıkarımın, eserin dilbilimsel özelliklerine eğilmenin önemini gösterdiği görüşünü savunmaktayız.

Çalışmamızda, Kollontay'ın "İşçi Arıların Aşkı" adlı üçlemesindeki ilk eser olan "Vasilisa Malıgına" adlı uzun öykü, Kollontay'ın "yeni kadın" görüşleri açısından incelenecektir. Bu incelemede, eserin yapısal özellikleri ile içeriği, hitap ettiği kitle ve amacı arasındaki ilişki detaylı bir şekilde ortaya konacaktır. Bu analiz, eserin nasıl bir edebi yapıya sahip olduğunu ve Kollontay'ın kadınlarla ilgili düşüncelerini nasıl yansıttığını anlamamıza yardımcı olacaktır.

ALEKSANDRA KOLLONTAY VE YENİ KADIN GÖRÜŞLERİ

Aleksandra Mihaylovna Domontoviç (Kollontay), 1872'de soylu bir ailenin kızı olarak St. Petersburg'da dünyaya gelmiştir. Babası bir general ve annesi bir

fabrikatörün kızı olan Aleksandra Mihaylovna, çok yönlü bir eğitim almış; İngilizce, Almanca, Fransızca, İsveççe, Norveççe ve Fince başta olmak üzere birden fazla yabancı dil öğrenmiştir. Resim sanatı konusunda özel dersler alan geleceğin devrimcisi, ailesinin seçtiği eşle değil, uzaktan bir akrabası olan Vladimir Kollontay ile evlenmeye karar vermiştir (Kollontay & Zetkin, 2021, s. 8-9). B.E. Clements'in aktardığı üzere ailesi bu evliliği desteklemese de devrimciyi kontrol altına alabilmek adına bir süre sonra ikna olmuştur. 1898 yılında evlilikten kaynaklanan sorumluluklar nedeniyle eşini ve çocuğunu terk ederek İsviçre'ye eğitim almaya giden Kollontay, bu süreçten sonra tamamen sosyal-demokrat harekete katılmıştır (Clements, 1973, s. 324). 1905 yılındaki devrim dalgasında aktif rol almış ve 1915 yılına kadar Menşeviklerle birlikte çalışmıştır. 1915 yılından sonra ise Bolşeviklere katılarak onlarla devrim mücadelesine devam etmiştir (Clements, 1973, s. 324). Jenotdel'in kuruluşuna öncülük eden, kadın sorununun çözümüne hem kuramsal hem de uygulamalı birçok çözüm sunan ve kadın okur-yazarlığını artırmaya yönelik çalışmalara öncelik veren Kollontay, 1923 yılından itibaren diplomatik görevler üstlenmiş ve böylelikle dünyanın ilk kadın diplomatı olmuştur (Kollontay & Zetkin, 2021, s. 10). Dolayısıyla Kollontay'ın yalnızca Sovyet Rusya tarihi için değil, kadın hareketi tarihi için de önemli bir isim olduğunu söylemek mümkündür.

Kollontay, yalnızca politik faaliyetlerle sınırlı kalmamış, bir kadın olarak kadın-erkek ilişkilerinin problematik doğasına da dikkat çekerek erkeklerin kadınları kendilerine denk bir partner olarak değil, bir obje olarak görmelerine yol açan toplumsal normlara karşı çıkmıştır (Clements, 1973, s. 324). Aleksandra Kollontay, yazdığı sayısız kitap, makale ve broşürde kapitalizmde ev içi emeğin rolü, "ikinci şifin" kadınların statüsüne etkisi, aile yaşamının ve bireyselliğin ekonomik kısıtlamalar tarafından nasıl şekillendirildiği gibi konulara yoğunlaşmıştır (Field, 1982, s. 229). Yasemin Gürsoy 2019 yılında kaleme aldığı ve Vasilisa Malıgına isimli eseri feminist edebiyat eleştirisi açısından ele aldığı çalışmasında Kollontay'ın yaşamında ailesindeki kadınların hayatlarının etkili olduğunu belirtmiştir, zira annesinin evlilik yaptığı kişi babası tarafından seçilmiş, annesi bu evliliği sonlandırdıktan sonra Kollontay'ın babası ile evlenmiştir (Gürsoy, 2019, s. 411). Bir ablası maddi kaygılar sebebiyle kendisinden yaşça oldukça büyük bir adam ile evlenmiş, diğer ablası ise bir ses sanatçısı olarak oldukça başarılı olmuş ancak hayranlarının tacizinden kurtulabilmek adına evlenmek zorunda kalmıştır (Gürsoy, 2019, s. 411). Tüm bunların, Kollontay'ın yalnızca sevgiye dayalı evliliklere olan özlemini ve bununla birlikte kadınların özel yaşamlarında tam bir bağımsızlık içinde hareket etmelerinin zorunluluk olduğuna dair düşüncelerini ortaya çıkardığı yorumunu yapmak mümkündür. Bununla birlikte, Kollontay'ı çağdaşlarından ayıran en önemli özelliklerden birinin, kadın yaşamını sadece emek sorunu üzerinden değil, daha geniş bir perspektiften ele alması olduğu

kanısında. Kollontay, diğer Bolşevikler tarafından “burjuva” olarak nitelendirilen kadın sorunlarına da eğilmiş, yoldaşları ile ters düşme pahasına bu konularda yeni yaklaşımlar sunmuş ve kadınların sadece emek cephesinde değil, hayatın her alanında özgürleşmelerine yönelik güçlü bir mücadele vermiştir. Bu yüzden, döneminde eleştiri oklarını üzerine çektiği bilinmektedir.

Aleksandra Kollontay’ın politik arenada verdiği mücadele, edebi eserlerinde güçlü bir yankı bulmuştur. “İşçi Arıların Aşkı” adlı üçlemesi, kadının toplumsal konumu, dönemin ideolojik atmosferi ve devrim öncesi ve sonrası kadınların yaşamlarının anlaşılması açısından önemli bir kaynak olarak değerlendirilmektedir. 1923 yılında yayımlanan bu eser, “Vasilisa Malıgına”, “Kız Kardeş” ve “Üç Kuşakta Aşk” isimli öykülerden oluşmakta ve bu öyküler, kadın yaşamına ve Kollontay’ın ideolojisine farklı perspektiflerden ışık tutmaktadır. İ.D. Yantsen ve S.P. Koroleva’ya göre, Kollontay bu üçlemede, erkek ve kadınların burjuva aile yapısından azat edilmesi ve cinsler arası ilişkilerde sınıfsal hiyerarşi gibi “yeni” ilişkilerin bileşenlerini belirlemiştir (Yantsen & Koroleva, 2019, s. 30). Bu bağlamda, eserin edebi değerinden ziyade politik yönü ön plana çıkmakta ve didaktik nitelikteki bu eseri, kadın mücadelesi tarihi, Marksist teori ve Sovyet Rusya’nın ilk yıllarında kadın sorununun çözümüne yönelik atılan adımlardan bağımsız olarak ele almak imkânsız hale gelmektedir.

Kollontay, 1923 yılında kaleme aldığı ve Georg Büchmann’ın “*Geflügelte Worte*” (1864)’ye atıfta bulunarak “*Kanatlı Eros’a Giden Yol*” (Rus. “*Дорогу крылатому Эросу!*”) isimli yazısında henüz burjuva ve proleter kültürün çatıştığı bir dönemde olduklarını belirterek proleter ahlak anlayışının buldukları koşullar altında üç temele dayanması gerektiğini belirtmiştir: “*ikili ilişkilerde eşitlik; kişinin kalbine ve ruhuna hükmetme arzusu olmaksızın karşıdaki kişinin haklarına saygı duyma; yoldaş yakınlığı, karşıdaki kişinin hislerine kulak verebilme*”. Cinsler arasında kurulması gereken bu derin bağın yanı sıra kolektifin her üyesinin birbirine daha güçlü bir şekilde bağlanması gerektiğini ifade eden devrimci, burjuva ahlakının “*her şey sevdiğim için*” bakışına karşın proleter ahlakının “*her şey kolektif için*” bakışını benimsediğini aktarmıştır (Kollontay & Zetkin, 2021, s. 211-213). “*Kanatlı Eros’a Giden Yol*” (Rus. “*Дорогу крылатому Эросу!*”) isimli yazısından anlaşılabilir ki üzere Kollontay’ın savunduğu görüş, aşkın ve duygusal ilişkilerin ortadan kalkması değil, tam aksine kadının büyük fedakârlıklar yaparak “ben olma” özelliğini yitirdiği, çiftlerin birbirlerine aşırı odaklanması nedeniyle toplumdan soyutlandıkları, ilişkinin hayatın merkezine yerleştirilmesi ve “sonsuz olması” beklentisi nedeniyle sevginin sona ermesinin insan hayatını derinden etkilemesi, kıskançlık gibi hisler nedeniyle tarafların toplumun diğer üyelerine karşı duyarsızlaşması ve sınırlar çizmesi gibi ilişki türlerinin ortadan kalkmasıdır. Mitina’ya göre, Kollontay sevginin çok yönlülüğünü vurgularken, bireysel bilince karşı zafer

kazanacak olan ruhun ve iradenin kolektifleşmesi temelinde oluşacak yeni toplum düzeninde ortaya çıkacak “sevgi-yoldaşlık” anlayışı sayesinde gelecekte cinsler arasındaki ilişkilerin herhangi bir aşırılık veya sapkınlık olmaksızın sağlıklı ve özgür temellerde gelişeceğini savunmuştur (Mitina, 2007, s. 118). Bu düşünceler temelinde, Kollontay bir “yeni kadın” portresi yaratmıştır.

Aleksandra Kollontay’ın düşünceleri çerçevesinde, kadınların hislerine karşı zafer kazanmaları, kendilerini disipline etmeleri, kıskançlık duygusunu reddederek erkeğin özgürlüğüne saygı duymaları, maddi güvence yerine erkeğin kişiliğine özenli bir yaklaşım beklemeleri ve bağımsız bireyler olarak çıkarlarını ev, aile ve aşk ile sınırlandırmamaları gerektiği vurgulanmıştır. Kollontay’a göre, kadınlar aşkı akla boyun eğdirmeli, “çifte ahlakı” reddetmeli ve cinselliklerini gizlememelidir. Onun görüşüne göre bu yaşam tarzı, duygusal ilişkileri daha sağlıklı bir hale getirmek ve “*yeni kadın*” algısını, tam bağımsız ve eşit haklara sahip bir kadın portresi olarak ortaya çıkaracak tek yoldur (Kollontay & Zetkin, 2021, s. 12-13). Kollontay’ın bu yaklaşımı, kadınların toplumsal ve bireysel özgürlüklerinin yeniden tanımlanmasında önemli bir rol oynamıştır. Bununla birlikte “*yeni kadının*”, toplumdaki ikincil konumuna karşı çıkacağını, yalnızca bir “eş” ya da “eşinin gölgesi” olmayacağını belirtmiştir (Kollontay & Zetkin, 2021, s. 12-13). Kollontay’ın “*yeni kadın*” algısının büyük ölçüde toplum tarafından kadına yüklenen cinsiyet rollerinin reddedilmesine dayandığını söylemek mümkündür: Kollontay’ın oluşturduğu “*yeni kadın*” portresinin her şeyden önce kadınların ekonomik özgürlüklerini elde etmesi ile doğacağı ve kadının, toplumdaki ikincil konumunu değiştirebilmek adına ona toplum tarafından atfedilen “kıskançlık, duygusallık” vb. gibi özelliklerinden vazgeçmesiyle güçleneceği öngörülmüştür. Bununla birlikte bu düşüncenin cinsel bir devrim hedefi taşıdığını da söylemek mümkündür zira kadının kendi cinselliğinden utanmaması ve cinselliğini gizlememesi gerektiği düşüncesi dönemin toplumlarında kadına bakış açısından alışagelmedik bir beklenti olarak karşımıza çıkmaktadır. Novikov’un da belirttiği üzere Kollontay, bireyin cinsel özgürlüğünü kişinin partnerini sürekli değiştirebilmesi olarak değil, kişinin ilişkilerini maddi çıkarlara değil, duygularına dayanarak yönetmesi olarak yorumlamıştır (Novikov, 2012, s. 165). Bununla beraber Mitina, Kollontay’ın cinsel özgürlük ve cinsiyet rollerinde eşitlik anlayışının temelinde kadının anne olma, evlenme, kariyer yapma gibi seçimlerini özgür iradesiyle yapmasının da yattığını ifade etmiştir (Mitina, 2007, s. 118). Dolayısıyla Kollontay’ın görüşlerinin kadınların hayatın her alanında özgür iradeleri ile seçimler yapması üzerinde şekillendiğini söylemek mümkündür.

Kollontay, duygularının esaretinden kurtulmuş, hedefleri olan, ilişkilerindeki edilgen ve bağımlı rolü reddeden yeni bir kadın portresi yaratmak için mücadele vermiştir. Kollontay, “Yeni Sovyet Kadını” portresine

ilişkin düşüncelerini yalnızca teoride bırakmayıp, bu idealleri yaşam tarzına yansıtarak halk için bir örnek oluşturmayı hedeflemiş ve hayatını bu doğrultuda şekillendirmiştir. “İşçi Arıların Aşkı” üçlemesindeki kadın karakterlerin toplumla olan mücadeleleri, ilişkilere yaklaşımları ve toplumdaki konumları, “yeni kadın” konseptine giden yolda eski etkiler altında büyümüş kadınların verdikleri mücadeleleri sergileyerek bu değişimin ne kadar radikal olduğunu gözler önüne sermiştir. Osipoviç’in bahsettiği üzere Aleksandra Kollontay’dan önce de *yeni kadın* figürleri edebiyata konu olmuş, G. Sand, H. Ibsen, N. Çernişevski, İ. Turgenyev gibi XIX. yüzyılın ikinci yarısında eserler veren birçok isim “*yeni kadını*” işlemiştir. Kollontay da 1913 yılında kaleme aldığı “*yeni kadın*” isimli makalesinde bu kadın karakterlerden bahsetmiştir (Osipoviç, 1994, s. y.). Ancak Kollontay’ın “*yeni kadını*” kendisinden önce kaleme alınmış “*yeni kadından*” farklıdır. Zira onun kaleme aldığı “*yeni kadınlar*” “Yeni Sovyet Kadınıdır”.

Aleksandra Kollontay’ın edebi değerinden ziyade yoğun toplumsal mesajları ve ideolojik altyapısı ön planda olan eserlerinde Marksizm ve Leninizmin izleri çok net bir şekilde görülmektedir. Bu üçleme, komünist toplumun inşasında kadınların iç dünyasının nasıl değişmesi gerektiğine dair önemli bir kaynak olarak hazırlanmıştır. Kollontay, savunduğu görüşleri farklı perspektiflerden ve farklı karakterler aracılığıyla canlandırarak, kuşak çatışmalarının, cinsel eşitsizliğin ve eski kabullerin hâkim olduğu bir dönemde değişim için nasıl hareket edilebileceğini okuyucuya göstermiştir. Zira cümle yapısı ve türleri, kullanılan kelime sayısı, kelime seçimi gibi açılardan oldukça basit bir dille yazılan bu eserin belli bir kesimden kadının değil, her kesimden kadının okuması için yazılmış olduğu bir gerçektir. Tsvetkova’nın da bahsettiği üzere Kollontay’ın çalışmalarında kadın kurtuluşuna, aile içi problemlere, annelik problemlerine sıklıkla yer verdiği bilinmektedir (Tsvetkova, 2022, s. 112). Kollontay, bu sorunlara bulunan kesin çözümlerle “yeni kadının” yaratılabileceğine inanmış ve kendi “yeni kadınları” aracılığıyla, aile içerisinde kadın-erkek eşitliğinin tam olarak sağlanamadığı bir atmosferde kadınların kendi seslerini duyurabilmesini sağlamış, bu çabasını edebi eserlerinde göstermiştir. Böylelikle edebiyatı sosyalist rejimin getirdiği yeni ahlak anlayışını ve yeni düzeni benimseyebilmeleri açısından, ayrıca sosyalist propagandanın başarılı bir şekilde yürütülmesi açısından bir araç olarak kullanıldığını söylemek mümkündür.

Çalışmamızda, ilgili üçlemede yer alan “Vasilisa Maligina” isimli uzun öykü incelenecek ve bu uzun öykünün biçimbilimsel, sözdizimsel ve sözcükbilimsel özellikleri ile hedef kitlesi, amacı ve içeriği arasındaki bağa dikkat çekilecektir. Ardından, eser Kollontay’ın “yeni kadın” algısı açısından ele alınacaktır.

VASILISA MALİGİNA ESER ANALİZİ

A. Kollontay’ın belirttiği üzere bir aşk romanı olan “Vasilisa Maligina”, 1922 yılında kaleme alınmış ve 1923 yılında “İşçi Arıların Aşkı” isimli üçlemeye dahil edilmiştir. İlgili eser, üçlemedeki ilk ve en uzun eser olup kadınların ikili ilişkilerindeki rollerini değiştirmeleri ve önceliklerini belirleyebilmeleri açısından didaktik bir nitelik taşımaktadır. Kadınların sosyalist rejimde kendilerine yeni bir rol biçmeleri, dolayısıyla kendileri ile toplumu yeniden inşa etmeleri öğütlenirken, uzun yıllar boyunca eğitim haklarının olmaması da göz ardı edilmemiş ve eser bu faktör göz önünde bulundurularak yazılmıştır. Bu bağlamda eserin biçimbilimsel, sözcük bilimsel ve sözdizimsel özellikleri ile hedef kitlesi, konusu ve içeriği arasındaki bağlantının anlaşılabilirliği adına eserin bu özelliklerinin detaylı bir incelemesinin faydalı olacağı kanısındayız.

Biçimbilimsel Analiz

Aleksandra Kollontay’ın “Vasilisa Maligina” adlı eserinde, kadının aşk ile insanlık adına genel bir görev arasındaki çatışması işlenmektedir. Ekim Devrimi’nin ardından geçen Yeni Ekonomi Politikası (NEP) yıllarında geçen öykü, ana karakteri ve adını taşıdığı Vasilisa’nın hikayesini anlatmaktadır. Vasilisa, iyi ve sorumlu bir işçi, komünist, duyarlı ve vicdanlı bir toplum aktivistidir. Arkadaşları, özellikle kadınlar tarafından sevilen ve saygı gören biridir, çünkü onların ihtiyaçlarını en iyi anlayan kişidir. Vasilisa’nın kişisel hayatında da mutlu olduğu görülmektedir; Vladimir adında, kendisiyle ortak ilgi alanlarına, parti ve toplumsal çalışmalara sahip olan, ruhsal ve manevi yakınlık kurduğu bir adamı sevmektedir. Vasilisa ve Vladimir’in resmi olmayan evlilikleri, Vladimir’in uzak bir şehirdeki büyük bir işletmenin yöneticisi olarak atanmasıyla sınırlanmaktadır. Uzun bir ayrılıktan sonra değişmiş olan kocasıyla yeniden bir araya gelen Vasilisa, Vladimir’in başarılı bir iş adamı olarak NEPmenlerle arkadaşlık ettiğini, lüks bir evde yaşadığını ve geleneksel burjuva eş rolünü üstlenmesini istediğini görmüştür. Bu durum, politik ve toplumsal faaliyetlere hâlâ ilgi duyan Vasilisa için uygun değildir. Öykünün devamında Vasilisa, ironik bir şekilde kendi kocasının işletmesindeki işçilerin protestosunu organize etmiş ve Vladimir’in eski burjuva dünyasının tipik bir kadını olan bir sevgilisi olduğunu öğrenince, acı dolu düşünceler ve ruhsal sancılardan sonra onu terk etmiştir.

Sosyo-kültürel bir işlevi yerine getiren öykü, iki kadın ve bir erkekten oluşan bir aşk üçgeni üzerinden insan ilişkilerinin derinliğini ve karmaşıklığını yansıtmaktadır. Eserin ana teması, kadınların toplumdaki, ailedeki davranış ve rollerinin incelenmesidir, ayrıca kadınların eşitlik ve kendilerini gerçekleştirme mücadeleleri özellikle vurgulanır. Eserde yazarın okuyucuya kadınların iç dünyalarını ve toplumdaki rollerini değiştirme çağrısında bulunduğu, Kollontay’ın kadınların iç dünyasındaki değişim talebinin

arkasında ise kadın sorununa dair kendi dünya görüşü ve bu görüşten kaynaklanan toplumsal dönüşüm talebinin yattığı görülmektedir.

Bununla birlikte eserde feminizm ve sosyal adalet teması öne çıkmaktadır. Zira Kollontay, yaşadığı süre boyunca kadın sorunu üzerine çalışmış bir kadın olarak tüm eserlerinin merkezine bu iki temayı koymuştur. İlgili eserde ana kahraman olan Vasilisa'nın adım adım gelişim kaydettiği, toplumsal önyargılarla mücadele ederken kendi benliğini bulma mücadelesi içinde olduğunu görmek mümkündür. Bu bağlamda Vasilisa'nın yaptığı içsel yolculuk boyunca bir kez daha kadınların nihai "kurtuluşu" ve sosyal adaletin sağlanması temasının ön planda oluşu dikkat çekmektedir.

Yazar, "Vasilisa Maligina" eserinde, Vasilisa'nın sosyal baskı altında ezilen genç bir kızdan sosyal normlara karşı durabilen güçlü bir kadına dönüştüğü süreci aktarırken kadınların kurtuluşu temasını güçlendirmek için imgesel tasvir kullanmıştır. Özellikle Vasilisa karakteri, tek başına kadınların eşitlik mücadelesini temsil ederken, doğa tasvirlerinin kahramanın iç dünyasındaki değişimleri vurgulamak için kullanılması da eserde dikkat çeken bir başka unsur olmuştur.

Eserin hedef kitle, Vasilisa'nın öyküsünün güç ve bağımsızlık örneği teşkil edebileceği genç kadınlardır. Yazar, eseri hâkim bakış açısıyla kaleme alarak Vasilisa'nın yeni bir gerçeklik edinme, dönüşüm ve gelişim sürecine odaklanmıştır.

Eser, söz sanatlarının kullanım çeşitliliği ile ön plana çıkmaktadır. Yazar, okuyucunun kafasında net bir resim oluşturmak için betimleme, anlatım ve akıl yürütme gibi yöntemlere başvurmuştur. Betimleme yöntemi, özellikle kahramanların karakter özelliklerinin ayrıntılı bir şekilde anlatılmasında kullanılırken, akıl yürütme yöntemi en çok kahramanların iç monologlarında etkili bir şekilde kullanılmıştır. Bu çeşitlilik, eserin derinliğini ve zenginliğini artırmaktadır.

Eserin dili okurun doğrudan konunun özüne odaklanabileceği kadar basit ve anlaşılırdır. Kollontay'ın eseri basit bir dille yazmasındaki temel sebebin geniş kitlelere ulaşma isteği olduğu yorumunu yapmak mümkündür. Bunun yanı sıra kahramanların iç dünyasının daha net anlaşılmasına hizmet eden diyalogların metinde sıklıkla yer alması, okurun hikâyenin "içine girmesine" olanak sağlamaktadır.

Eserde öne çıkan bir diğer biçembilimsel özellik, eserin günlük halk konuşma dilini andıran bir nitelikte kaleme alınmış olmasıdır. Metinde yer verilen biçembilimsel açıdan basit üsluba özgü kelime ve ifadeler bunu kanıtlar niteliktedir: "... видишь ли...", "...а они горланят...", "...мол...", "то да се...", "...девка...", "...кандидаткой...", "...порю...", "доходец...", "...от сотоварищей...", "...не суйся", "но не таковская она", "не жирно ли будет", "опоганили", "тобою", "промеж",

"житься", "не видала". Bunun hem okumayı kolaylaştırdığını hem de hedef kitesini oluşturan kadınlarda Vasilisa'nın "onlardan biri" olduğu hissini yaratarak eserin kadınlar üzerindeki etkisini ve gücünü artırdığını söylemek mümkündür.

Basit ve anlaşılır bir dil kullanılmasına rağmen Aleksandra Kollontay'ın "Vasilisa Maligina" adlı eserinin dili oldukça dinamiktir. Bu dinamizm, esere metafor, benzetme, tezat, kişileştirme, mübalağa, epifora, ironi, alegori ve oksimoron gibi çeşitli retorik figürler ve söz sanatlarıyla kazandırılmıştır. Özellikle Vasilisa'nın tasvir edildiği bölümlerde birden fazla retorik figür ve söz sanatı ile karşılaşmaktadır. Örneğin, Vasilisa'nın "типичное 'дутья города'" (çev. tipik şehir çocuğu) olarak tanımlanması bir metafor olup, karakterin şehirde yetişmiş olduğunu ve muhtemelen doğadan kopukluğunu ifade etmek için kullanılmıştır. "Издали похожа на мальчика" (çev. uzaktan erkek çocuğuna benziyor) ifadesi ise bir benzetme olup, Vasilisa'nın geleneksel güzellik standartlarına uymadığını ve genel zevklere hitap etmediğini vurgulamak amacıyla kullanılmıştır. Bu dilsel özellikler, eserin hem karakter analizinde hem de toplumsal değer yargılarına yönelik eleştirilerinde önemli bir rol oynamaktadır.

Vasilisa'nın görünüşü ve karakteri arasında belirgin bir tezatlık bulunmaktadır, bu durum "Худенькая, худосочная, бледная... Некрасивая. Только глаза хорошие" (çev. zayıf, bir deri bir kemik, solgun... Güzel değil. Sadece gözleri güzel) ifadelerinde açıkça görülebilir. Vasilisa'nın gözlerinin güzelliği, fiziksel özelliklerden çok içsel güzelliğe işaret etmekte ve böylece karakter ile görünüş arasında bir kontrast oluşturmaktadır. "глаза... Думающие" (çev. gözleri... Düşünceli) ifadesi, kişileştirme sanatına bir örnektir ve gözlerle insani bir özellik atfedilerek Vasilisa'nın sık sık düşüncelere daldığı ifade edilmektedir.

"Боевая была Василиса в восемнадцатом году!" (çev. Vasilisa on sekizinde bir savaştıydı!) ifadesi ise mübalağa sanatıyla Vasilisa'nın devrime olan inancını, mücadele azmini, kararlılığını ve enerjisini vurgulamaktadır. Ayrıca Vasilisa'nın karakterinin, devrimin idealleri ve mücadelesinin alegorik bir anlatımı olduğunu belirtmek de mümkündür. Zira Vasilisa'nın yaşamı, sosyal ve politik temaların güçlü bir şekilde yansıtıldığı bir hayat olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu retorik figürlerin ve söz sanatlarının kullanımı, okuyucunun Vasilisa'nın iç dünyasını ve içinde bulunduğu sosyo-kültürel koşulları anlamasında önemli bir rol oynamaktadır.

Retorik figürler ve söz sanatları, sadece karakterlerin betimlenmesi amacıyla değil, aynı zamanda metnin duygusal ve düşünsel etkisini artırmak için de kullanılmıştır. Bu biçembilimsel yöntemlerin kullanımı, insanın iç dünyasının karmaşıklığını ve eserde yansıtılan dönemin sosyal yapısını daha etkili bir şekilde aktarmaya

hizmet etmiştir. Özellikle Vasya² ve Vladimir arasındaki ilişkinin anlatımında sıkça kullanılan tezatlık, bu iki karakter arasındaki farklılıkları ve ilişkilerinin dinamiklerini açıkça ortaya koymaktadır. Örneğin, “*Но Вася умела его урезонить. Он ей доверял, слушался*” (çev. ama Vasya onu nasıl sakinleştireceğini biliyordu. O da ona güveniyordu, onu dinliyordu) ifadesi, Vasya ile Vladimir arasındaki karakter farklarını ve ilişkilerinin işleyişini vurgulamaktadır.

Bunun yanı sıra, Vasya'nın duygu durumu anlatılırken kullanılan “*И на сердце у Василисы сегодня весна. Нахолодалось сердце за зиму*” (çev. Vasilisa'nın kalbine bugün bahar gelmişti. Kalbi kış boyunca üşümüştü) ifadesi, baharın yenileyici gücü ile soğuk bir kalp arasındaki zıtlık yaratmış ve Vasya'nın içsel deneyimlerini daha güçlü bir şekilde ifade etmek adına kullanılmıştır. Dolayısıyla eserde kullanılan bu tür tezatlıklar, çatışmaları, duygu durumlarını ve genel temayı aktarmada önemli bir işlev görmüş ve eserin anlam katmanlarını zenginleştirmiştir.

Eserde dikkat çeken bir diğer özellik, retorik soruların sıklıkla kullanılmasıdır. Retorik sorular, kahramanın duygu durumu ve iç dünyası hakkında bilgi vermenin yanı sıra, eserin dramatik etkisini de artırmıştır. Örneğin, eserde yer alan “*Кому она (война) нужна?*”, “*Нужно ли все это? Кому надо? Людям? Разве они ценят?*”, “*О чем? Откуда? Зачем?*” (çev. “Savaş kim için gerekli ki?”, “Tüm bunlar gerekli mi? Kim için? İnsanlar için mi? Değerini biliyorlar mı ki?”, “Ne hakkında? Nereden? Niçin?”) gibi ifadeler, okuyucuyu düşünmeye teşvik etmekte ve karakterlerin iç çatışmalarını vurgulamaktadır.

Bu retorik figürler, özellikle Vasya'nın duygularının sebeplerini anlamadığı ve duygularına yabancılaştığı durumları ortaya koymaktadır. “*Откуда тоска к сердцу подкатила? О чем тоска? О чем?*” (çev. “Bu hüznün de nereden çıktı? Neye üzülüyor? Neye?”) ifadeleri, Vasya'nın hissettiklerinin sebebini bilmediğini ve kendisini anlamakta zorlandığını ifade etmektedir. Ayrıca retorik sorular Vasya ve Vladimir'in ilişkilerindeki sorunları ifade etmek için de kullanılmaktadır. “*Не видит он, что Вася пришла?*” (çev. “Vasya'nın geldiğini görmüyor mu?”) ifadesi, Vladimir'in Vasya'ya yeterince ilgi göstermediğini ve umursamaz davrandığını belirtirken, “*За что же его из Совета исключать? За горячее слово?*” (çev. “Onu kuruldan neden atacaklar ki? Sert sözleri için mi?”) ifadesi, Vasya'nın diğer insanların temelsiz ve haksız davranışlarına karşı duyduğu şaşkınlığı dile getirmektedir. Bu örneklerden yola çıkarak retorik soruların eserde sadece konunun gelişimi için değil, okur ile duygusal bir bağ kurmak için de etkili bir şekilde kullanıldığı söylenebilir.

Metinde retorik soruların yanı sıra retorik ünlemlerle de karşılaşmak mümkündür. Retorik ünlemler de retorik sorulara benzer bir şekilde kahramanların iç dünyasında hissettikleri hislerin ne denli yoğun olduğunu ifade etmek amacıyla kullanılmıştır. “*Что пережить пришлось!.. Вспомнить жутко!*” (çev. “Neler yaşandı! Hatırlamak bile dehşet veriyor!”) ifadesi, yaşananların trajikliğini vurgularken kahramanın şiddetli hislerini ifade etmektedir. Retorik ünlemlerin yalnızca anlatımı kuvvetlendirmede belirlemek gerekmektedir. Bu figürler de tıpkı retorik sorularda olduğu gibi okurla duygusal bir bağ kurmak ve okurun kahramanın hissettiklerini hissedebilmesi için bir araç olarak kullanılmıştır.

Eserde eksilteli cümle kullanımı da dikkat çeken bir özelliktir. Bunun, eserin dinamizmini artırmak ve karakterlerin aceleci ya da endişeli davranışlarını etkili bir şekilde aktarmak için kullanılan bir yöntem olduğu söylenebilir. Ayrıca eksilteli cümleler, konunun daha hızlı kavranmasına olanak tanıyarak, metnin akıcılığını artırmaktadır. Bu kullanım, karakterlerin duygusal durumlarını ve hikâyenin temposunu okura doğrudan ve yoğun bir şekilde iletme olanağı sağlamakta, böylece hikayenin genel etkisini güçlendirmektedir. “*И с комитетчиками спорила. Вопросы задавала. Уходила сердитая. Потом, разобравшись, сама предложила: “Буду с вами работать”. И стала она большевичкой*” (çev. “Komite üyeleriyle de tartıştı. Sorular sordu. Yanlarından sinirli bir şekilde ayrıldı. Sonra bir sonuca vararak kendisi “sizinle çalışacağım” diye teklifte bulundu. Ve Bolşevik oldu”) örneğinde görüldüğü üzere yazar, betimlemelere yer vermeksizin doğrudan olay örgüsünü aktarmıştır. Bunun yanı sıra ilgili örnekteki ifadeler aracılığıyla Vasilisa'nın kararlılığına da dikkat çekmiştir. “*Вдохнула Василиса. Подошла близко к окошку. Во двор заглянула. Будто с домом прощалась. Постояла. Строгая такая. Печальная*” (çev. “Vasilisa derin nefes aldı. Pencerenin yanına yaklaştı. Avluya bir göz attı. Evle vedalaşıyordu sanki. Bir süre durdu. Ciddi bir şekilde. Hüznünlü.”) örneğinde ise eksilteli cümlelerin kahramanın düşünceli halini vurguladığını, böylelikle okurun kahramanla aynı hisleri tecrübe etmesine olanak sağladığını söylemek mümkündür. “*В кухне -- споры из-за кастрюлек*” (çev. “Mutfakta tencereler yüzünden tartışmalar...”) ve “*У меня своя лошадь и корова, автомобиль всегда к услугам*” (çev. “Kendi atım ve ineğim var, otomobil hep emrimde”) cümlelerinde, yazarın bazı cümle öğelerini yapı dışı bırakarak okurun dikkatini cümlelerin kalan öğelerine çekmek istediği görülmektedir.

“*И налоги плати, и повинности неси*” (çev. “Hem vergileri öde hem yükümlülüklerini yerine getir”) ve “*Все для коллектива... Все для победы революции*” (çev. “Her şey kolektif için... Her şey devrimin zaferi için”) örneklerinde görüldüğü üzere eserde paralelizm ile de karşılaşmak mümkündür. Paralelizm, metnin daha

² Vasilisa isminin kısaltması.

akılda kalıcı ve inandırıcı olmasını sağlamakla birlikte metni ritmik açıdan ve yapısal olarak güçlendirmektedir. Bununla birlikte metinde verilen mesajın önemi de bu tekrarlar aracılığı ile vurgulanmıştır.

Bunun yanı sıra metinde tekrar (yineleme) sanatına başvurularak duygusal yoğunluk ve ana düşüncelerin güçlendirilmesi yoluna gidilmiştir. “...*Письмо принесли Василисе, долгожданное, желанное письмо...*” (çev. Vasilisa'ya mektup getirdiler, uzun zamandır beklediği, dilediği mektubu...)” örneğinde görülebileceği üzere mektubun uzun zamandır beklendiğinin, kahramanın bu mektubu almayı dilediğinin tekrarlanması bu mektubun onun için ne denli önemli olduğunu ifade etmektedir. “*Пятый год любятся. Шутка ли! Пятый год!..*” (çev. “Birbirlerine beş yıldır aşıklar. Şaka değil ya! Beş yıl!) örneğinde ise tekrarlar ile sürenin uzunluğuna dikkat çekilmiştir. “*Вася решила Американца избежать, а жизнь решила — теснее их свести*” (çev. Vasya Amerikalıdan kaçmaya karar verdi, hayat ise onları daha sıkı bağlarla bağlamaya karar verdi) örneğinde ise “*решила*” (çev. karar verdi) kelimesinin tekrarlanması ile Vasilisa'nın niyeti ile kaderin ona getirdikleri arasındaki tezatlık vurgulanmıştır.

Tedric (derecelendirme) sanatı da yazarın anlatım gücünü artırmak ve anlatılanı detaylandırmak adına kullandığını yöntemlerden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. “*Да еще и пререкания, ссоры, недовольства*” (çev. “Bir de çekişmeler, tartışmalar, memnuniyetsizlikler...”) örneğinde görülebileceği üzere çatışmaların adım adım sertleştiğini, basit çekişmelerden derin memnuniyetsizliklere varacak boyutlara ulaştığı gözler önüne serilmiştir. “*Всё одна да одна. Всё заботы, борьба, неприятности...*” örneğinde ise karakterin karmaşıklığının ve çok yönlülüğünün vurgulandığını, kişisel sorunlardan daha büyük toplumsal konulara kadar birçok alanda hissettiği yalnızlığın ve yorgunluğun ifade edildiğini söylemek mümkündür.

Tedricin yanı sıra daha önce de bahsedildiği üzere mübalağa sanatı eserde sıklıkla başvurulan söz sanatlarından biridir. Yazarın bu söz sanatını duygusal etkiyi artırmak ve kahramanların heyecanlarının yoğunluğunu yansıtmak adına kullandığını söylemek mümkündür. Örnek vermek gerekirse “*И не увидит их больше Василиса никогда, никогда...*” (çev. “Vasilisa onları bir daha asla ama asla görmeyecek”) ifadesi geçmişin bir daha asla yeniden yaşanılmayacağına, keskin bir bitişe işaret etmektedir. “*Проплакала Вася всю ночь*” (çev. “Vasya bütün gece ağladı”) cümlesinde ise kahramanın yaşadığı üzüntünün onun üzerindeki etkisi ve ne denli acı çektiği vurgulanmıştır. Örneklerden hareketle mübalağa sanatının kahramanın hislerinin daha derinden anlaşılması için bir araç olduğu sonucuna varmak mümkündür.

Metinde kullanılan biçembilimsel yöntemlerden bir diğeri asinetondur (bağlaçsızlık). Bu yöntem, okur üzerindeki duygusal etkiyi artırmak, güçlendirmek için

başvurulan yöntemlerdendir. “*Измоталась, замулилась, сил на радость и не хватило...*” (çev. “Yorgun düşmüştü, acı çekiyordu, neşeye ise gücü kalmamıştı”) cümlesinde bağlaç kullanımına yer verilmeyerek kahramanın içinde bulunduğu durumun ve hislerinin sürekliliği vurgulanmıştır. Bu teknik ifadelerle dinamizm ve güç katarak anlatımın daha yoğun ve heyecanlı olmasına olanak sağlamıştır.

Metinde devrik cümleler de önemli bir işlevi yerine getirmiş, okurun odağını dış faktörlerden kahramanların iç dünyalarına ve tepkilerine çekmek için kullanılmıştır. Örneğin, “*Не обрадовалась Василиса победе*” (çev. “Sevinmemişti zafere Vasilisa”) cümlesi devrik bir cümledir. Düz dizilime uygun olan *özne + yüklem + nesne* dizilimi yerine *yüklem + özne + nesne* dizilimi kullanılmıştır. Böylelikle söz dizimi kurallarının dışına çıkılarak Vasilisa'nın zafer karşısındaki duygu durumuna dikkat çekildiğini, odağın zaferin kendisinden uzaklaştırıldığını söylemek mümkündür. Bu, okurun kahramanın iç dünyasına daha yakından şahitlik etmesine olanak sağlamıştır.

Metinde önemsiz, etkisiz kişileri ifade etmek için kullanılan “*мелкая сошка*” gibi kalıplaşmış sözlere yer verilmesi anlatımın daha canlı ve etkileyici olmasını sağlamakla birlikte anlatıma milli bir nitelik kazandırmıştır. Kalıplaşmış sözlerin günlük konuşma dilinde sıklıkla kullanılmasından hareketle metinde bu öğelere yer verilmesinin metnin dilini çok daha etkileyici ve yoğun kıldığı söylenebilir.

Metinde sembolizmin de kahramanların iç dünyalarını ve hislerini aktarmakta büyük bir önem taşıdığını belirtmek gerekmektedir. “*Голубого весеннего неба с клубящимися облаками. Белыми, нежными, тающими...*” (çev. Hareketli bulutlarla kaplı masmavi bir bahar seması... Beyaz, yumuşak, eriyen bulutlar...) ifadesinde de görülebileceği üzere Vasilisa'nın hayalleri ve umutları, “*Звезды горят, переливаются*” (Çev. Yıldızlar parlıyor, ışıltıyor) ifadesinde ise bulunulan anın önemi vurgulanırken umut ve güzellik sembolize edilmiştir.

Çalışmamızda yer verilmiş olan örneklerden hareketle metinde retorik figürlerin ve söz sanatlarının kullanılmasının metnin anlatımını güçlendirdiğini, etkisini artırdığını ve metne duygusal yoğunluk kattığını söylemek mümkündür. Bu yöntemlere başvurulması okurun metnin içine ve kahramanların iç dünyasına daha derin bir yolculuk yapmasına olanak sağlamakta, bu sayede kahramanların heyecanları ve acıları daha derinden hissedilmektedir. Bunun yanı sıra bu tekniklerin kullanımının kahramanların ikili ilişkilerine ve çatışmalarına dinamizm katarak çok katmanlı kahramanlar yaratılmasını sağladığı bir gerçektir. Bu biçembilimsel yöntemlerin yazarın edebi eserde etkileyiciliği artırmak amacı ile dil araçlarının kullanımında ne kadar yetenekli olduğunu kanıtladığını da söylemek mümkündür.

Sözcükbilimsel Analiz

Sözcükbilimsel analiz esnasında “Vasilisa Malgina” uzun öyküsü boşluklar dahil olmak üzere 9.500-10.000 karakter üzerinden yirmi sekiz bölüme ayrılarak Lapoşina ve Lebedeva tarafından geliştirilen *Textometr* isimli proje aracılığı ile analiz edildiğinde metinde toplamda 42.497 kelime olduğu tespit edilmiştir. Tarafımızca ayrılmış yirmi sekiz bölüm, iki bölüm incelenip iki bölüm atlamak kaydıyla incelenmiştir. Bu bağlamda toplamda on dört bölüm ele alınmış ve ilgili bölümlerde en sık kullanılan kelimelerin “сердце” (çev. kalp), “товарищ” (çev. yoldaş), “муж” (çev. koca, eş), “любовь” (çev. sevgi, aşk), “партия/партийный” (parti), “коммунизм/ коммунист/коммунистический/коммунистка/коммунистически” (çev. komünizm/komünist/komünistçe), “любить” (çev. sevmek) kelimeleri olduğu sonucuna varılmıştır. Bu kelimelerin metnin tamamında ne sıklıkla kullanıldığı tarafımızca değerlendirilmiş olup “сердце” kelimesinin toplamda 204, “товарищ” kelimesinin toplamda 100, “муж” kelimesinin 83, “любовь” kelimesinin 57, “партия” ve ondan türeyen “партийный” kelimelerinin toplamda 48, “коммунизм” ve bu kelimedenden türeyen “коммунист”, “коммунистический”, “коммунистка”, “коммунистически” kelimelerinin toplamda 46, “любить” fiilinin ise 42 kez kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Eserde en fazla kullanılan kelimenin “сердце” (kalp) olması bir tesadüf değildir. Kollontay, Marks ve Engels’in de savunduğu üzere ikili ilişkilerde en önemli faktörün iki insanın birbirine duyduğu aşk olması, ilişkilerde başka çıkarların gözetilmemesi gerektiğini savunmuştur. Bu bağlamda “kalp”, Kollontay’ın ilişki anlayışında önemli bir rol oynamaktadır. Ancak aşkın dramalara sebebiyet verdiğini ve kadınların benliklerini kaybetmelerine yol açtığını da düşünen devrimci, kalbinin istekleri ile kendisi arasında kalan bir kadının kendisini seçmesi gerektiğini de savunmuştur. En sık kullanılan kelimeler arasında yer alan “муж” (koca, eş), “любовь” (sevgi, aşk) ve “любить” (sevmek) kelimelerin kullanımını da aynı sebeplerle açıklamak mümkündür.

Metinde sık kullanılan diğer kelimelerin Sovyet dönemine özgü ve ilgili dönemde günlük hayatta sık kullanılan kelimeler olduğu gözlemlenmektedir. Bunun, metnin anlaşılabilirliğini artırmanın yanı sıra yeni yaşam stiline ve sistemin kadınlar tarafından benimsenmesi açısından önemli bir rol oynayabileceği yorumunu yapmak mümkündür. Aynı zamanda metinde yoldaşlığın, partinin, komünistçe yaşamının önemi birden fazla kez vurgulanmış, böylelikle kadınlarda olması beklenen değişime dikkat çekilmiştir.

Metnin analizi esnasında ele alınan on dört bölümün *Textometr* aracılığı ile analiz edilmesi sonucunda ortalama kelime uzunluğunun en az 4,6, en çok 5,2 sembol olduğu görülmüştür (Lapoşina & Lebedeva, 2021). Bu doğrultuda incelenen tüm

bölümlerin sonuçlarının ortalaması alınarak metindeki kelimelerin ortalama uzunluğunun 4,9 sembol olduğu tarafımızca tespit edilmiştir. Rusçadaki ortalama kelime uzunluğunun 5,28 sembol olduğu (Şarov, 2003) göz önünde bulundurulduğunda kelimelerin ortalamasının altında bir uzunluğa sahip olduğu görülmektedir. Bu özelliğin, eğitim seviyesi düşük kadınlar için okuma kolaylığı sağlayan, bununla birlikte metni konuşma diline yaklaştıran ve okumayı hızlandıran bir faktör olduğunu söylemek mümkündür. Metindeki kelime haznesinin genişliği, dolayısıyla sözcük yoğunluğu analiz edildiğinde ise incelenen bölümlerdeki kelime haznesinin değerlendirmesinin 5/10 ile 6/10 arasında seyrettiği görülmüştür. Sonuçların ortalaması alındığında ise kelime haznesinin 5,7/10 şeklinde değerlendirileceği sonucuna varılmıştır.

Lapoşina ve Lebedeva, metinlerdeki kelime çeşitliliğinin yalnızca bir kez kullanılan kelimelerin diğer kelimelere oranlanması ile belirlendiğini ve 0 ile 1 arasında bir değerle gösterildiğini ifade etmiştir. “Vasilisa Malgina”daki kelime çeşitliliği değerlendirildiğinde ise incelenen bölümlerden *Textometr* aracılığı ile edinilmiş sonuçların 0,33 ile 0,49 arasında seyrettiği görülmüştür (Lapoşina & Lebedeva, 2021). On dört bölümden edinilmiş sonuçların ortalaması alındığında ise 0,4 oranında bir çeşitlilik olduğu sonucuna varılmıştır. Bu bağlamda metinde kullanılan kelimelerin sıklıkla tekrarlandığını, yeni kelime kullanımından kaçınıldığını söylemek mümkündür.

Bunun yanı sıra metindeki kelimelerin zorluk derecesi de analiz edilmiştir. Bu bağlamda *Textometr* aracılığı ile incelenen bölümlere dair sonuçların 5/10 ile 6/10 arasında seyrettiği görülmüştür (Lapoşina & Lebedeva, 2021). İlgili bölümlerden edinilen sonuçların ortalaması alındığında ise ilgili bölümlerdeki kelimelerin zorluk derecesinin 5,5/10 olduğu sonucuna varılmıştır. Ancak burada ilgili değerlendirmenin günümüz Rusçasına göre yapıldığı faktörünü atlamamak gerektiği kanısındayız. Zira günümüz Rusçasında herkesçe bilinen, sık kullanılan kelimeler ile metnin kaleme alındığı dönemde bu nitelikleri taşıyan kelimeler arasında büyük bir fark olduğunu söylemek mümkündür. Dolayısıyla ilgili dönemde zorluk derecesine ilişkin değerlendirmenin çok daha düşük olabileceği faktörü göz önünde bulundurulmalıdır.

Analiz sonuçları değerlendirilip ilgili eserin hedef kitlesinin yetişkinler olduğu göz önünde bulundurulduğunda kelime haznesinin çok geniş olmamasının, kelime seçiminin çok zor kelimelerden yana kullanılmamasının ve yeni kelime kullanımından kaçınılması belli başlı kelimelerin sık kullanılmasının sebebinin kadınların eğitim seviyesinin düşük olması, dolayısıyla günlük hayatta duydukları kelimelerden oluşan bir eserin onlar için daha anlaşılır bir nitelik taşıyacağı düşünülmesi olduğunu savunmak mümkündür. Zira eserde Vasilisa’nın Tolstoy okuduğu özellikle belirtilmiş, siyasi hayata yaptığı okumalar

sonucunda atıldığı vurgulanmıştır. Bu bağlamda eserdeki kelime tercihinin kahramanın niteliklerinden ziyade okurların niteliklerine göre belirlendiği yorumunu yapılabilir.

Sözdizimsel Analiz

Sözdizimsel analiz sırasında *Textometr* aracılığı ile “Vasilisa Maligina” isimli eserde toplam 7.523 cümle olduğu tespit edilmiştir. Ardından ele alınan on dört bölümdeki cümle uzunluğu incelenmiş olup cümlelerin içerdiği kelime sayısının minimum 4,9 ile maksimum 6,5 kelime olduğu görülmüştür (Lapoşina & Lebedeva, 2021). Bu sonuçların ortalaması alındığında ise bu bölümlerdeki cümlelerin ortalama 5,6 kelimedenden oluştuğu sonucuna varılmıştır. Rusça edebi metinlerdeki cümlelerin ortalama 10,38 kelimedenden oluştuğu (Şarov, 2003) göz önünde bulundurulduğunda cümlelerin kısa oluşunun okumayı ve anlamayı kolaylaştırmaya yönelik yapılmış bir tercih olduğu yorumunu yapmak mümkündür. Bunun yanı sıra Rusçada konuşma stiline özgü cümlelerin 5-9 kelime arası uzunluğa sahip olduğu bilinmektedir (Razgovornyy stil’, erişim tarihi: 21 Aralık 2023). Bu bağlamda eserin konuşma biçiminde yazıldığını söylemek mümkündür.

Bununla birlikte ele alınan on dört bölümde yer alan cümlelerin yapısı tarafımızca incelenmiş olup metinde basit cümle kullanımının oldukça yaygın olduğu gözlemlenmiştir. Bu bağlamda en az 227, en çok 315 cümleden oluşan bölümler incelendiğinde basit cümle kullanım oranının %69,40 olduğu sonucuna varılmıştır.

Sözdizimsel bağlamda eserin bir diğer özelliği “tek ana öğeli cümlelerin” yoğun kullanımı ve çeşitliğidir. Metinde hem nominal cümlelere (Rus. назывное предложение), örneğin: “Худенькая, худосочная, бледная, типичное ‘дитя города.’”; “Коммунистка.”; “Дрянной мальчишка!”; “Дождик, ветер.”; “Друг мой! Товарищ мой, Вася.”; “Полустанок.”; “Собор.”; hem belirli-şahıslı cümlelere (Rus. определённо-личное предложение), örneğin: “Иду.”; “Ну, ну, не сердись!”; “Возненавидела войну с первого дня.”; “Не троньте!”; “До утра ничего достоверного не скажешь.”; hem belirsiz-şahıslı cümlelere (Rus. неопределённо-личное предложение), örneğin: “Насчет распорядков спорить стали.”; “Два раза дом отнимали.”; “Завесили окна.”; “Уладили инцидент.”; “С утра заседали.”; “Спорили, кричали...”; “А кругом гудят, напирают...”; “Не так тебя поняли...”; “А на заседании ее ждут.”; “Ко мне придирались стали.”; hem şahıssız cümlelere (Rus. безличное предложение), örneğin: “А у Васи так на сердце хорошо стало.”; “Пахнет серьезным.”; “Грозно стало в зале.”; “И стало вдруг уютно и не одиноко”; “Вспоминается.”; “В доме вдруг тихо-тихо стало...”; “В других комнатах темно.”; “Как дивно хорошо!”; “Хорошо было”; hem genel-şahıslı cümlelere (Rus. обобщённо-личное предложение): “Как горе такое другому поведает.”; “Чистоту соблюдать не приучишь...”; “С такими глазами мимо чужого горя не пройдешь”; “Теперь уж не спасешь!”; “Что скажешь?”;

“Того, что было, -- не вернешь”; “Тут не забудешь...”; “Словами ее не проймешь”; “Ну, что подделаешь!” rastlamak mümkündür.

Sözdizimsel analiz sonuçları doğrultusunda Aleksandra Kollontay’ın “Vasilisa Maligina” adlı eserinde basit cümle yapısının hâkim olduğu tespit edilmiştir. Bu cümlelerin çoğunlukla tek ana öğeden oluşması ve genellikle ortalama cümle uzunluğundan daha kısa olması dikkat çekicidir. Bu sözdizimsel yapı tercihinin temel nedeninin, hedef kitlenin eğitim seviyesinin düşük olması ve dolayısıyla metnin daha kolay anlaşılabilir olmasını sağlamak olduğunu savunmak mümkündür. Bu tercih, metnin daha geniş bir okur kitlesine ulaşmasını kolaylaştırmış ve eserin anlaşılabilirliğini artırmıştır. Ayrıca bu dil yapısı, hikâyenin temposunu artırarak okuyucunun ilgisini sürekli canlı tutmaya yardımcı olmuştur. Bu tür bir sözdizimsel yaklaşım, eserin anlaşılabilirliğini ve etkisini önemli ölçüde etkilemiştir.

Çalışmamızda yapılmış olan biçembilimsel, sözcükbilimsel ve sözdizimsel analizin eserin hedef kitlesi ile doğrudan bağlantılı olduğu kanısındayız. Bunun yanı sıra eserdeki “yeni kadın” portresinin de incelenmesinin eserin hedef kitlesi, dilbilimsel özellikleri, konusu ve yazılış amacı arasındaki ilişkiyi vurgulayacağı görüşündeyiz. Bu bağlamda çalışmamızın bir sonraki bölümünde Kollontay’ın “yeni kadın” görüşlerinin esere yansımaları üzerinde durulacaktır.

“Vasilisa Maligina”da “Yeni Kadın”

“Vasilisa Maligina”, Vasilisa’nın tanıtılması ile başlamaktadır. Vasilisa 28 yaşında, örgütlü, şehir yaşamının etkisi ile sağlıksız görünen işçi bir kadındır. Tolstoy okuyan, savaş başladığında ciddi bir tartışma ve değerlendirme sürecinin ardından Bolşevik olan Vasilisa, toplumcudur ve atölyedeki savaş karşıtı tek kadın olması sebebiyle diğer kadınların tepkisini çekmiş, iş yerinde de sevilmeyen bir figür haline gelmiştir. Devrim sürecinde “büyük hedef” uğruna mücadele eden ve düşüncelerini ateşli bir şekilde savunan Vasilisa, işçi meclisine delege olarak seçilmiş, Kerenski döneminde şehir Duması’na adaylığını koymuş, ardından atölyedeki örgücü kadınların saygısını kazanmıştır (Kollontay, 1996, s. 23-24). Vasya’nın mücadelecisi ruhu ve çevresindeki diğer kadınların aksine politik bir karaktere sahip olması, düşüncelerini özgürce savunabilmesi kadının bağımsız bir karakter edinebilmesi açısından büyük bir önem taşımakta ve örnek teşkil etmektedir.

Vasilisa 1918 yılında çok mücadeleciydi. Ne istediğini biliyordu ve hep böyle kaldı. Diğerleri son yıllarda biraz gevşemiş, geride kalmış ve evde oturmaya başlamışlardı. Ama Vasilisa hep çalışıyordu. Hep mücadele ediyor, hep “örgütleyecek” bir şeyler buluyor, uğruna çaba harcadığı bir hedef hiç

eksik olmuyordu: Hiç yorulmuyordu (Kollontay, 1996, s. 25).

Kollontay, tüm yaşamı boyunca kadınların partiye kazandırılması, siyasette aktif rol alması için mücadele eden bir devrimci olarak ideal olduğunu savunduğu kadın portresini bu cümleler ile Vasilisa üzerinden tanımlamıştır. Vasya, zaman zaman yaptıklarının boşuna olduğu düşüncesine kapılsa da serbest birlik içinde olduğu Vladimir'in iş yerinde yaşadığı sorunlar sebebiyle kuruluş sürecinde büyük emek verdiği ve yönettiği komün evini bırakarak onun yanına giderken tüm yoldaşlarının onu yolcu etmesi ve çocukların ona kâğıttan yaptıkları çiçekleri vermesi karşısındaki düşünceleri devrim sürecinin temel motivasyonunu ortaya koymuştur: *"Ve birden Vasilisa gücünü ve sağlığını boşu boşuna harcamadığının farkına vardı. Tohumlar büyümüşü, sonunda mutlaka filiz verecekti"* (Kollontay, 1996, s. 34). Bu "filizler" için kimi fedakarlıklar yapılması gerektiğini sıklıkla vurgulayan Kollontay, Vasya'nın ailesi ile de görüşmediğini anlatırken annesinin Bolşeviklere katılmasına saygı duymadığını, dolayısıyla Vasya'nın evden taşındığını, akrabalığın bir önemi olmadığını, Vasya için önemli olan tek şeyin Bolşeviklerin zaferi olduğunu belirtmiştir (Kollontay, 1996, s. 36). Bu noktada Kollontay'ın "sosyalist toplumun inşasını" her şeyin önünde tuttuğu bir kez daha anlaşılmaktadır. Bununla beraber eserde Vasya'nın babasından hiç söz edilmemiştir. Burcu Aşkın, bu konu ile ilgili Vasya'nın babasını tanımadığı çıkarımını yapmanın mümkün olduğunu belirtmiş ve onun komünizmin zaferini her şeyin üzerinde tutmasının, komün evinde kendi benliğini bulmasının ve Vladimir ile olan ilişkisinde kendisini zayıf hissetmesinin bilinçaltından aile kavramından uzak olması ile açıklanabileceğini ifade etmiştir (Aşkın, 2019, s. 208). Vasya'nın ailesi ile ilişkisi analiz edildiğinde eserde ailenin kadını kısıtlayan yapısına ve aile içinde kurulan duygusal bağların bireyleri nihai hedeflerinden alıkoymasına yönelik bir tepki ve eleştiri olduğu yorumunu yapmak mümkün hale gelmektedir. Vasya'nın komünist toplumda aile kavramından tamamen uzak olduğunu söylemek zor olmakla birlikte, bu dönemde aile kavramının günümüz toplumundakinden farklı bir anlam taşıdığı belirtilmelidir. Dönemin ideolojisi çerçevesinde, aile kavramının yerini daha geniş bir kolektif anlayışı almış ve çekirdek ailenin önemi büyük ölçüde azalmıştır. Bu bağlamda Vasya'nın ailesi ile olan ilişkisini, dönemin sosyal ve ideolojik yapısının bir yansıması olarak ele almak ve bu ilişkinin, bireyin toplum içindeki rolü ve kolektif değerlerle olan etkileşimi hakkında önemli bilgiler verdiğini savunmak mümkündür. Bu perspektiften bakıldığında, Vasya'nın aile ile ilişkisi, kişisel hedefler ve toplumsal beklentiler arasındaki çatışmayı ve dönemin toplumsal yapısının bireysel yaşamlar üzerindeki etkisini göstermektedir.

Vasya, bir devrimci olmasının yanı sıra aynı zamanda bir sevgilidir. Devrim yıllarında tanışıp aşık olduğu Vladimir ile serbest birlik içerisinde, resmi

nikahları yoktur ancak devlet tarafından resmi nikah şartı konulmadığından Vladimir'den "kocası" olarak bahsetmektedir. Vasya ile Vladimir ülkenin farklı köşelerinde çalıştığı için aylardır ayrı yaşamaktadır. Kitapta Vasya'nın bunu herhangi bir şekilde itiraz etmeden kabul ettiği görülmektedir. Zira önce İç Savaş, ardından "iktisadi cephe" sebebiyle tüm parti üyeleri harekete geçirilmiştir. Kitapta ifade edildiği üzere Vasya *"Devrim çocuk oyunu değildi, herkesin fedakarlıkta bulunması gerekiyordu"* diye düşünmektedir (Kollontay, 1996, s. 25). Bu noktada Aleksandra Kollontay'ın sıklıkla vurguladığı "ilişkide ortak çıkarlar" ve kişilerin birbirlerinin kişisel alanına, hedeflerine saygı duyması vurgusu yapılmıştır. İlişkinin ikinci plana atılması ve önceliğin toplumsal çıkarlara verilmesi gerekliliği öne çıkmıştır.

Çalışmamızda daha önce de ifade edildiği üzere Kollontay, duygusal ilişkilere değil, duygusal ilişkilerin insanların bağımsızlığını ellerinden almasına ve tarafları birbirlerine bağımlı hale getirmesine karşı çıkmıştır. Vasilisa da çok yoğun çalışan, sosyalist toplumun inşası işlerine öncelik veren bir kadın olmasına rağmen duygusal yönünü kaybetmemiş, odasında yalnız kaldığında ve komün evini kurma sürecinde yaşadığı zorluklarda kendisini sevip kaygılarını paylaşacak birine ihtiyaç duymaktadır ancak hissettiği bu yoğun hüznün sebebiyle kendisiyle bir çatışma içerisine girmiştir zira *"her şey halk için, her şey devrimin zaferi için"*dir, sevdiği bir işi varken, yoldaşları ona saygı duyarken, sevdiği adam ile aynı tarafta mücadele verirken yaşadığı zorluklar ya da yalnızlık hissi dolayısıyla şikayet etmemesi gerektiğini düşünmektedir (Kollontay, 1996, s. 26). Vasya, Vladimir'i sevmektedir ancak hayatta daha önemli hedefleri vardır, dolayısıyla Vladimir'den ayrı olmak ve onu özlemek, kimi zaman yalnız hissetmek hayatını belli bir ölçüde etkilemektedir. Zira Vasya komün evi ve diğer Sovyet işlerinin yoğunluğundan Vladimir'i düşünmek ve özlemek için yeterince zaman bulamamaktadır. Dahası Vasya ve Vladimir birbirlerini engellemek, dikkatlerini dağıtmamak adına ayrı yaşamaktadır (Kollontay, 1996, s. 31). Bu noktada Kollontay tarafların birbirlerine alan tanımalarının gerekliliğine bir kez daha vurgu yaparken Sovyet Rusya'da yeni toplumun oluşturulmasında kadınların üzerine düşen sorumluluğun fazlalığına ve kadınların bu mücadeledeki yerine dikkat çekmiştir. Vasya ve Vladimir'in ilişki dinamiğindeki bir diğer önemli mesaj Vasya'nın komün evde yaşadığı sorunlar ve iftiraya uğraması sebebiyle Vladimir'i yanına çağırması ancak Vladimir'in işlerinin yoğunluğu sebebiyle Vasya'ya destek olmak için gelmemesidir (Kollontay, 1996, s. 28). Vasya bu konu sebebiyle sorun çıkarmamış, bunun normal olduğunu düşünmüştür. Bu noktada bir kez daha ilişkinin tarafları toplumdan ve toplum çıkarlarından soyutlamaması gerektiği vurgulanmıştır.

Vasya, Vladimir'in hayatını yönlendiren kişilerdendir. Bu bağlamda Vasya'nın ilişkideki dominant olan taraf olduğunu söylemek mümkündür. Vasya'nın, İç Savaş döneminde Vladimir'in partiye üye olduktan sonra savaşa gitmesi konusunda direktmesi ve Vladimir'in buna başta direnmesine rağmen sonunda partiye üye olması, Vladimir'in işi dolayısıyla parti üyeleriyle yaşadığı sorunları çözmek adına Vasya'nın inisiyatif alması, kitap boyunca bu konuda yetkililerle muhatap olan tarafın Vasya olması, Vladimir'in parti üyeleri ile olan ilişkilerinde Vasya'nın bir köprü görevi görmesi ilişkilerinin güç dengesini gözler önüne sermektedir. Bununla beraber Vladimir yeni girişeceği işlerde Vasya'dan akıl istemekte, işi ile ilgili yeni bir tüzük hazırlandığında Vasya'nın ilgili tüzüğü incelemesini ve üzerine düşünmesini talep etmektedir (Kollontay, 1996, s. 111). Kitap boyunca Vladimir'in Vasya'nın gücünden, politik kişiliğinden, parti ve toplumdaki konumundan faydalandığını, bununla beraber ona ilişki sorumlulukları dışında sorumluluklar yükleyerek ona akıl hocalığı ve bir yandan da annelik yaptırdığını gözlemlemek mümkündür. Yasemin Gürsoy'un da belirttiği üzere yakınlaşmaları da Vasya Vladimir'e Sovyet'te yaşadığı sorunla ilgili arka çıkarken olmuştur. Vladimir'e bir anne şefkati ve merhameti ile yaklaşan Vasya, ilişkileri boyunca Vladimir'e destek olmak durumunda kalmıştır (Gürsoy, 2019, s. 413). Bu açıdan Vasya'nın Kollontay'ın idealindeki ilişkiyi yaşamadığı su götürmez bir gerçektir. Zira Vasya yalnızca topluma karşı olan sorumluluklarını ve bireysel çıkarlarını değil doğrudan Vladimir'in bireysel çıkarlarını da korumak ve savunmak durumunda kalmıştır. İlişkinin sorumluluk dağılımında bir dengesizlik ve eşitsizlik söz konusudur. Vasya komün evinden ve sorumluluklarından feragat ederek Vladimir'in yanına gittiğinde Vladimir'in işleri dolayısıyla Vasya'nın onun için zaman bulamayacağını düşündüğünü dile getirmesi de Vladimir'in Vasya'ya karşı talepkarlığını gözler önünde sermiştir (Kollontay, 1996, s. 56). Gürsoy'un da belirttiği üzere yüzyıllardır kadın-erkek ilişkilerinin değişmeyen dinamiği olan "kadının erkeği, evini çekip çevirmesi; yuvayı dışı kuşun yapması" gibi kabuller Vasya ve Vladimir'in ilişkisinde varlığını sürdürdüğü görülmektedir (Gürsoy, 2019, s. 413). Zira Vasya kendisinden destek isteyerek Vladimir'i yanına çağırdığında Vladimir işleri dolayısıyla zaman bulamadığı için Vasya'nın yanına gidememiştir. Bu noktada kadın erkek ilişkilerindeki sorunların hala çözüme kavuşmadığı dikkat çekmektedir. Vasya, kendi hayatında önceliklerini belirlemek için gayret eden ve parti odaklı yaşayan bir kadın olsa da hayatındaki adamın ondan beklentisi geçmişteki ilişki anlayışını yansıtmaktadır.

Kollontay'ın düşünceleri sebebiyle özellikle değinildiği savunulabilecek olan bekaret konusu kitapta ilk kez Vladimir'in Vasya'ya Amerika'daki burjuva ve bakımlı kadınlardan bahsettiği bölümde gündeme gelmiştir. Vladimir, "kalbini temiz, masum bir genç kıza" sakladığını ifade ettiğinde daha önce başkalarıyla

ilişkileri olmuş olan Vasya, bu duruma içlemiştir zira kendisini "temiz" olarak görmemekte ve temizliği bekaret ile özdeşleştirmektedir (Kollontay, 1996, s. 46). Bu konuyu Vladimir ile yakınlaştıklarında gündeme getiren Vasya, Vladimir'in "senin ruhun temiz, senden daha temiz bir insan yoktur" karşılığını almıştır (Kollontay, 1996, s. 50). Vladimir ile Vasya arasındaki bu diyalog ve Vasya'nın endişeleri, "mutluluğunun tuzla buz olacağına" dair korkusu Vasya'nın cinselliği belli bir kalıba girmeden yaşamasına rağmen kadınlara dayatılan toplumsal rollerden psikolojik olarak sıyrılmadığını, kadının bekaretine anlam yükleyen toplum düzeni içerisinde cinsel özgürlüğünü elde ettiği için "değerinin düştüğüne" dair bir kabulünün olduğunu ve cinsellik yaşamayı "temiz olmamak" olarak nitelendirdiğini göstermektedir. Kollontay'ın bu konuyu bu şekilde ele almasının tesadüfi olduğunu söylemek güçtür. Zira bu, o dönemde yaşayan çoğu kadının yaşayabileceği bir ikilemdir, kadınların yüzyıllarca süren toplumsal kabullerden sıyrılmaması birkaç yıl içerisinde mümkün olmamıştır. Bununla birlikte erkeklerin kadının bekaretine önem atfeden düşünce yapılarının hızlı bir şekilde değişim göstermesi de oldukça güçtür. Gürsoy'un da belirttiği üzere başta bir anarşist olan Vladimir'in bu sözleri onun hala varlığını sürdüren ataerkil düşünce yapısının kanıtıdır (Gürsoy, 2019, s. 413). Kollontay, çift arasındaki diyalogda bu meseleyi gündeme getirerek bir yandan döneminin kadınları ile empati yapabildiğini gösterirken bir yanda da "temizliğin" bekaret üzerinden tanımlanmasına bir kez daha karşı çıkmıştır.

Vladimir ile Vasya arasındaki ilk kırılma noktası Vladimir cephedeyken komitede onun hakkında dava açıldığında Vasya'nın Vladimir'in yanına, karargâha gitmesi ve onu bir hemşire ile görmesi olmuştur. Vladimir başta hemşirenin kim olduğu ile ilgili yalan söylerken ardından durumu kabul etmiş ve kendisini "genç ve uzun zamandır yalnız olması ve kadınların da onun etrafında olması" sebebiyle sadece bir hata yaptığı yönünde savunmuştur. Vasya, durumu kabullenmekte güçlük çekse de Vladimir'in bulunduğu durum sebebiyle anlayışlı davranmış, soruşturma sonuçlanıp Vladimir tutuklanınca "bireysel acılarını" geride bırakarak Vladimir'in sorunlarına odaklanmıştır (Kollontay, 1996, s. 53-58). Eserin bu bölümünde Vasya'nın kendisi ile bir mücadele içerisinde olduğunu söylemek mümkündür. Zira Kollontay'ın "kadının kıskançlık duygusu ile mücadele etmesi", "erkeğin özgürlüğüne saygı duyması" düşünceleri ile geleneksel tek eşli düşünce yapısı arasında ciddi bir savaş söz konusudur. Bununla birlikte Vladimir'in ciddi bir tehdit altında olması ve Kollontay'ın ideal olarak nitelendirdiği "sevgi-yoldaşlık" ilişkisinin gerektirdiği üzere Vasya'nın Vladimir'in ona yaptıklarını bulunduğu durum dolayısıyla ikinci plana atması hedeflenen ilişki yapısını ortaya koymaktadır:

Onun bir kadın olarak incinmesinin, yaralanmasının ne önemi vardı? Vladimir'e, sevdiğine, sözde

arkadaşlarının reva gördüğü neydi? Hayır onun başkalarını öpmesi değil, asıl acı olan devrimin bile gerçeği, adaleti getirmemesiydi (Kollontay, 1996, s. 58).

Ancak Vladimir'in tutuklandıktan sonra Vasya'ya yolladığı not, kadın-erkek ilişkilerinin problemlili yapısının henüz ortadan kalkmadığına bir başka örnektir, zira Vladimir Vasya'nın kendisini affetmesini isterken onu "geçmişinden dolayı hiç ayıplamadığını" dile getirmiştir. Vasya da bu konuda Vladimir'e hak vermiş ve Vladimir'in değimi ile "yosmalar" kendilerini onun kollarına attığında bir rahip gibi davranamayacağını, erkeklerin hepsinin böyle olduğunu düşünmüştür (Kollontay, 1996, s. 59). Bu konuda Vasya'nın geleneksel ataerkil düşünce yapısından tam olarak sıyrılmamış bir kadın olduğunu, erkeğin aldatmasının olağanlaştırıldığını söylemek mümkündür. Ancak Gürsoy'un da üzerinde durduğu üzere dikkat çekilmek istenen bir diğer mesele kadına ve erkeğe bakış açısındaki uçurumdur. Erkek evliyken dahi istediği kişi ile birlikte olabilmekte ancak kadın bekarken yaşadığı ilişkilerin yükünü taşımak durumunda kalmakta, eski ilişkilerinin "lekesinden" kurtulamamaktadır (Gürsoy, 2019, s. 414). Bu, yaratılmaya çalışılan toplumda geçmiş kabullerin hala rol oynadığını göstermektedir. Ancak Vladimir ve Vasya bu olay etkisini yitirdiğinde hemşireden hiç söz etmemişler, Vasya Vladimir için hemşirenin "içilmiş ve unutulmuş bir bardak içkiden" farklı olmadığını anlamıştır (Kollontay, 1996, s. 62). Hemşirenin "içilmiş ve unutulmuş bir bardak içkiden" farklı olmadığını ifade edilmesi George Sand'ın "bir bardak su" teorisine (Duşenko, 2007) bir gönderme iken Kollontay'ın "Kanatsız Eros'unun" da daha net anlaşılmasına olanak sağlamaktadır. Aldatılan Vasya'nın bunu bir dram haline getirmemesi de yine dikkat çekmektedir.

Vasya'nın geçmişi üzerine düşünceleri, özellikle eşi Vladimir ile olan ilişkisine odaklanmaktadır. Vladimir'in cephede yaralanıp Vasya'nın yanına geldiği bir dönemi hatırlaması, evdeki ve işteki sorumlulukları arasındaki bölünmüşlüğü ve bunun yarattığı stresi ortaya koymaktadır. Vladimir'in evde olmamasını tercih eden ve işlerine odaklanan Vasya, klasik aile yapısının dışında bir konumda yer almaktadır.

Vladimir'i yolculadıktan sonra, Vasya tekrar aceleyle kongreye döndü. Birlikteyken ne kadar iyi olsa da insan tek başına daha özgür, diye düşündü. Sevgili orada olduğu sürece düşünceler bölünüyor ve iş ilerlemiyordu. Şimdi kendini tümüyle işe adayabilirdi. İş ve huzur. Kocasını yanındayken yeterince uyuyamıyordu bile (Kollontay, 1996, s. 72).

Vladimir'in Vasya'nın işine saygı göstermeyişi, bir çocuklarının olmaması konusundaki şikayetleri, yemekler hakkındaki yakınmaları ve aile içindeki

beklentileri, eserde kadınların üzerindeki ikinci vardiya baskısını ve ev içi rollerin sabit ve değişmez yapısını ortaya koymuştur. Kollontay, bu anlatımlarla, devlet tarafından kadınlara verilen hakların özel yaşamda tam olarak yerleşmediğini vurgulamıştır. Kongre sırasında Vladimir ile Vasya arasındaki siyasi tartışmalar ve fikir alışverişleri, ilişkilerini yeniden canlandırmış ve ortak çıkarların önemini göstermiştir. Ancak Vladimir'in şehirden ayrılmasından sonra Vasya'nın rahatlaması ve işine daha fazla odaklanabilmesi, ilişkilerindeki dengesizliği ortaya koymuştur. Bu bağlamda, Kollontay'ın eserindeki ilişkiler, sadece sevgililikten öte, ortak mücadele ve yoldaşlık üzerine kurulu bir bağın önemini vurgulamaktadır.

Vasya'nın durumu, Aleksandra Kollontay'ın eleştirdiği kadının kariyer ve aşk arasında seçim yapma zorunluluğuna dair temalardan birini yansıtmaktadır. Hem işinde hem de evinde tam verim sağlayamayan Vasya, bu sorumlulukların baskısı altında kalmış ve Vladimir'in bu konudaki şikayetleri ona vicdan azabı yaşatmıştır. Bu nedenle Vasya, Vladimir'in ayrılığını, kendi potansiyelini gerçekleştirebilme ve işinde daha verimli olabileme fırsatı olarak görmüştür.

Vasya'nın Vladimir'i ziyaret ettiğinde karşılaştığı Vladimir, hizmetçilere sahip, burjuvalaşmış ve tam anlamıyla bir "müdür" haline gelmiştir. Vasya, Vladimir'in kıyafeti sebebiyle yaptığı acımasız eleştirilerden ve evlerine gelen kadınlara kurduğu samimi ilişkiden rahatsız olmuş, bu durum ona Vladimir'in değiştiğini düşündürmüştür (Kollontay, 1996, s. 75-87). Hikâye boyunca Vasya'nın, Vladimir'den komünist ideallerle uyumlu bir yaşam sürmesini beklediği, lüks bir yaşam veya sosyal aktivitelerle dolu günler talep etmediği görülmektedir. Vasya'nın arzuladığı, eşitlikçi bir dünya düzenidir ve bu noktada politik mücadeleye Vladimir'den daha bağlı olduğu göze çarpmaktadır.

Vasya, Vladimir'in yanında kaldığı süre boyunca bir ev hanımı gibi yaşamamanın verdiği sıkıntıyı hissetmiş ve Vladimir'in müsrif yaşam tarzı ile komünist ideallere uymamasından rahatsız olmuştur. Kollontay'ın eserinde, ilişki içerisinde bireyin kendini kaybetmesine yönelik eleştirilerine paralel olarak, Vasya'nın bu durumdan duyduğu rahatsızlık ve kendini işine adanması ön plana çıkmaktadır. Vladimir'in yanında geçirdiği süre boyunca kendini fazlalık gibi hisseden Vasya, parti komitesine döndüğünde iş hayatında daha mutlu ve topluma faydalı olduğunu hissetmiştir. Fabrikada çalışmaya başlayan Vasya, burada işine odaklanmış ve düşük ücretle çalıştırılan kadınlar için mücadele etmiştir. Bu durum, Kollontay'ın idealize ettiği "yeni kadın" portresine uygun bir tavidir. Vasya'nın yaşamındaki bu dönüşüm, kadın hayatında bir uğraşın ve mücadele edilen bir hedefin önemini göstermektedir.

Öyküdeki bir diğer kırılma noktası Vasya, Vladimir ile olan ilişkilerinde yabancılaşma ve ihanet gerçeğiyle karşı karşıya gelişle başlamaktadır. Vasya'nın

Vladimir'in "iki bütçesi olduğunu" öğrenmesi, onun tiyatrodan parfüm kokusuyla dönmesi ve Vasya'ya olan tavrının giderek değişmesi, Vasya'nın şüphelerini güçlendirmiştir. Vasya, bu durumdan dolayı acı çeker, ancak bu acı, Vladimir'in yanında olmasına rağmen başka biriyle olduğu gerçeğinden kaynaklanmıştır. Vasya, bu durumla karşı karşıya kaldığında hem kıskançlık hem de "sevgi-yoldaşlık" ilişkisine olan inancından kaynaklanan hayal kırıklığı ile mücadele etmeye başlamıştır. Vladimir'in artık onu sevmemesi ve uzun süre birlikte mücadele ettikleri şeylere rağmen başka birine yönelmesi, Vasya'yı derinden yaralamıştır.

Ayrı olsalardı durum farklıydı. O zaman bir erkekten sadakat beklemezdi. Ama şimdi? Vasya onunla bir bütün olmuş, bütün sevgi ve şefkatini ona yöneltmişti... Bunun anlamı neydi? Artık kendisini sevmiyor muydu? Olamazdı! Vasya'nın yüreği buna inanmak istemiyordu. Eğer kendisini sevmiyorsa ona bu kadar sevgi dolu davranır, onun için tasalanır mıydı? Buralara gelmesini ister miydi? Volodya nasıl olur da kendisini sevmezdi? Birbirlerine o kadar yakınken, içten bağlyken, arkadaşken, dostken? Birlikte neler yaşamamışlardı ki! Mutsuzluk şimdi nasıl da pusu kurmuştu! Vasya inanamıyordu, inanmak istemiyordu... Ama kıskançlık yılanı zehrini yüreğine akıtmıştı (Kollontay, 1996, s. 107).

Vasya'nın Vladimir ile yaşadığı ilişkide, aldatılma şüpheleri ve bu duruma verdiği tepki önemli bir yer tutmaktadır. O, aldatılmayı affetmeme ve "kocaların sevmedikleri resmi nikahlı karları ile oynadıkları gibi kendisiyle oynatmamaya" karar vermiştir. Bu tutum, devrim öncesinin "evlilik birliğinin sonlandırılmayacak bir bağ" anlayışına bir tepki olarak karşımıza çıkmaktadır. Vasya, Vladimir'in ihanetini affetmesi halinde bunun sonucunun geçmişteki evliliklerin sonuçlarına benzer bir nitelikte olacağını öngörmüştür. Bu olanlar sonrasında ise ilişkileri kötüleşmiş ve Vladimir'in Vasya'ya karşı mesafeli tavrı artmıştır. Vasya, "iki kişinin yaşadığı yalnızlığın tek başına olmaktan daha kötü olduğu" düşüncesiyle, Vladimir'den ayrıldıktan sonra rahatlamıştır (Kollontay, 1996, s. 114). Tartışmalar sırasında Vladimir, Vasya'nın tavrılarını "histerik kadın krizi" olarak adlandırırken, Vasya'nın dostları onu duruma karşı uyarmıştır. Vladimir'in başka bir kadınla ilişkisi olduğunu öğrenen Vasya ise "Onun davranışlarından ben mi sorumluyum?" diyerek kendi değerini Vladimir'in tutumuna göre ölçmeyi reddetmiştir. Bu durum, Vasya'nın kendi özdeğerini koruma ve geleneksel toplum yapısına meydan okuma çabasını göstermektedir (Kollontay, 1996, s. 124-128). Vasya'nın davranışlarında toplum tarafından kadınlara atfedilen

kıskançlık, kabullenememe gibi hisler görülse de temeldeki yaklaşımının oldukça farklı olduğunu söylemek mümkündür. Vasya, sevgilisini değil, dostunu kaybeden bir kadının çektiği acıyı çekmektedir. Volodya'nın ihanetini içselleştirmemesi ve kente rezil olduğunu kabullenmemesi, onun davranışlarının sorumluluğunu üstlenmemesi geleneksel toplum yapısından bir nebze olsun uzaklaştığını göstermektedir, zira Vasya değerini Vladimir'in ona olan tutumu ile ölçmemektedir. Vasya yalnızca Vladimir'in onunla dost olarak kalması şartıyla onu affedebileceğini defalarca tekrarlamış, aralarındaki dostluğun bitmesi sebebiyle onu terk etme kararı almıştır ancak her ne olursa olsun uzun süre acı çekmiştir.

Vladimir intihara kalkıştığında Vasya "Savelyev gibi dolandırıcılarla kirli işler çevirmediği, halkın çıkarlarına ters düşecek şeyler yapmadığı" için Vladimir'i ölüme terk edemeyeceğine karar vermiştir (Kollontay, 1996, s. 139). Vasya'nın bu hamlesinde bir kez daha toplum çıkarlarının kişisel çıkar ve hislerden daha önemli olduğu vurgusu yapılmış, "yeni kadının" her şeyden önce toplumu düşünmesi gerektiği tekrarlanmıştır.

Vasya ve Vladimir arasındaki yüzleşme, Sovyet Rusya'daki toplum yapısının ataerkil kabullerden tamamen sıyrılmadığını göstermektedir. Vladimir, ilişkilerindeki sorunlar konusunda "hafiyelik yaptığını" söyleyerek Vasya'yı suçlamış ve sevgilisi Nina Konstantinovna ile olan ilişkisini normalleştirme gayreti göstermiştir. Buna karşın, Vasya'yı "seni seviyorum" diyerek ikna etmek için çaba harcamıştır. Vasya ise bu durumu kabullenmekte zorlanmış ve içtenlikle Vladimir'den Nina ile ilişkiyi sonlandırmasını beklemiştir. Vladimir'in Nina'yı bırakamayacağını, onu "kız olarak aldığı" ve Nina'nın "temiz" olduğunu belirtmesi üzerine Vasya, "Temiz! Ne saçmalıyorsun Vladimir? Bir insan bedeniyle mi temizdir? Bir burju gibi düşünüyorsun" (Kollontay, 1996, s. 142-149) diyerek tepki göstermiştir. Vasya'nın bu yanıtı, Kollontay'ın düşüncelerini ve toplumda görmek istediği düşünce yapısını yansıtmaktadır. Bekaret konusunun tekrar gündeme gelmesi ve Vasya'nın ilişkinin başından bu yana düşünce yapısındaki değişimi, toplumda beklenen değişime dair ipuçları sunmaktadır.

Vladimir'in evinde açsılık yapan Marya Semyonovna'nın Volodya yeniden Nina'nın yanına gittiğinde söyledikleri toplumun kadına bakış açısındaki geleneksel yönü bir kez daha gözler önüne sermektedir. Marya Semyonovna, Vasya'nın "Vladimir için bir kadın olmadığını, durumdan onun suçlu olduğunu, bir memur olmamasına rağmen toplantıdan toplantıya koştuğunu, "aptal" kadınları aydınlatmakla uğraşacağına kendi işine bakması gerektiğini" söylerken bir kadının kendi hayatı ve uğruna mücadele ettiği değerleri olduğu takdirde aldatılmasından kendisinin sorumlu olacağını dile getirmiştir (Kollontay, 1996, s. 145). Bununla beraber Marya Semyonovna'nın Vasya'nın kıyafetlerine sıklıkla karıştığı, onu süslediği, somurtkan oluşu ile ilgili onu

eleştirdiği görülmektedir. Marya Semyonovna erkeklerin neşeli kadınlardan hoşlandığını sıklıkla dile getirmiştir. Gürsoy'a göre bu durum kadının kocasını daima mutlu etmek zorunda olan bir obje olarak kabul edildiğinin bir göstergesidir (Gürsoy, 2019, s. 415). Eskiden soylu ailelerin yanında görev yapan Marya Semyonovna eski kabullerin bir temsilcisi olarak karşımıza çıkmaktadır ve oluşturulmaya çalışılan Sovyet toplumunun görüş ve kabullerine yabancı olması dikkat çekmektedir.

Bilindiği üzere "bir bardak su" teorisinin savunucuları partner seçiminde sınıf faktörünün üzerinde durmuştur. Vasya'nın da Vladimir'i bu noktada eleştirdiğini görmek mümkündür zira Vladimir bir devrimci ile değil, bir "bayancıkla", bir "burjuva" ile birliktelik kurmuştur (Kollontay, 1996, s. 151). Vladimir de bunu kabul etmiş, Nina ile hiçbir ortak noktalarının olmadığını ve onun bir yoldaş olmadığını, asla Vasya ile olduğu gibi bir dostluk bağı kuramayacaklarını, onu "bir kız olarak aldığı için" ona karşı sorumlu hissettiğini dile getirmiştir. Vasya ise buna şiddetle karşı çıkmıştır zira Nina bir çocuk değildir ancak Vladimir Vasya'nın itirazlarına karşın Nina'nın proleterce düşünmediğini, bekaretin onun için önemli olduğunu vurgulamıştır (Kollontay, 1996, s. 155). Bu noktada proleter bakış açısı ile burjuva bakış açısının çatışmasını gözlemlemek mümkündür. Burjuva ahlak kuralları kadının değerini bekaret üzerinden çizer ve cinsellik yaşayan bir kadını bunu yaşadığı erkeğe bağımlı kılarken proleter ahlak kuralları bu durumu reddetmektedir, keza Vasya da birlikte olduğu iki kişi ile iletişimi kesildiğinde yıkılmamış, onları unutmuştur. Vasya ve Nina karakterlerinin seçiminin rastgele olmadığını belirtmek gerekmektedir. Gürsoy'a göre, Nina, burjuvaziyi sembolize ederken, Vasya komünist toplumdaki "yeni kadını" temsil etmektedir. Şık giyinen, kültürlü, güzel bir kadın olan Nina bir erkeğe bağımlı yaşar, çalışıp kendi ayakları üzerinde duramaz, yaşamını yalnız idame ettirebilecek güce sahip değildir; Vasya ise giyimine kuşamına önem vermeyen, güzelliği ile ön plana çıkmayan, bir dava kadını olma niteliği taşıyan bir kadındır. Nina resmi nikah talep ederken, Vasya evliliğe önem vermemektedir. Vasya için Vladimir'e karşı duyguları dolayısıyla taşıdığı sorumluluklar iş ve sosyal hayatı için birer engel niteliğindedir (Gürsoy, 2019, s. 414). Vasya ve Nina arasındaki bu zıtlık, kadın sorununun sadece devlet eliyle çözülemeyeceğini bir kez daha göstermektedir. Erkeklerin kadınlara dair yüzyıllardır süren beklentileri Vladimir'in partner seçiminde kendisini göstermiştir. Vladimir, "koruyup kollaması gereken" Nina'ya duyduğu sorumluluk sebebiyle Vasya'yı istemediği bir hayata mahkûm etmiştir.

Vasya ile Vladimir arasındaki soğuk savaş Nina Moskova'ya gittikten sonra son bulmamış, çift, birbirlerine git gide daha da yabancılaşmaya ve her fırsatta öfke nöbetleri geçirmeye başlamıştır. Bu süreçte eski çalıştığı kentteki Stepan Alekseyeviç'ten iş

konusunda destek isteyen Vasya'ya yanıt gelmiş ve Vasya "bir müdür karısı olmaktan" kurtulabilmek adına kendisini Vladimir'in yanında tutan ipleri kesmeye karar vermiştir (Kollontay, 1996, s. 160). Daha fazla "ahmak kadını" oynamak istemeyen Vasya, durumu Vladimir'e açıklamıştır. Kollontay'ın kurduğu cümleler, kadınların ulaşması gereken konuma ilişkin görüşlerinin önemli bir örneğini oluşturur:

...Güçlüyüm. Sanıyor musun ki senin sevgin benim yaşantımın tek amacıdır? Sevginden usandım. Sevgin benim için bir acı kaynağından başka bir şey değil. Bir an önce senden kopup uzaklaşabilsem... (Kollontay, 1996, s. 166).

Vasya'nın durumu, Aleksandra Kollontay'ın ilişkilerdeki temel sorunlarından biri olarak değerlendirdiği kadınların "gaysizleştirilmesi" ve hayatlarını yalnızca erkeklerine adanmalarına yönelik eleştiriyi temsil etmektedir. Kollontay, ilişkilerde yaşanan dramların kökenlerinden birini bu meselede görmüştür. Bu bağlamda, Vasya'nın hayatının yalnızca Volodya'dan ibaret olmadığını ve onun bir dost olarak kendisine yalan söylemesinin, onun güvenini kırdığını ve asıl acı veren şeyin bu olduğunu ifade etmesi, Kollontay'ın ilişkilerde kadınların özgürlüğüne ve bağımsızlığına vurgu yapan düşüncesinin bir yansıması niteliğindedir (Kollontay, 1996, s. 166). Tüm bunlara rağmen Vasya ve Vladimir ayrılırken özgür arkadaşlar olarak birbirlerini görmeye devam etme kararı almıştır, dahası Vasya Vladimir'e yeni iş yerine giderken eşyalarını toplayabilmesi adına arkadaş olarak yardım etmiştir (Kollontay, 1996, s. 171). Burada "sevgi-yoldaşlık" ilişkisinin kişilerin birbiri hayatındaki yerini sağlamlaştırdığı çıkarımını yapmak mümkündür. Zira Vasya Volodya gibi bir insanla hayat yolunda el ele yürüyemeyeceğinin farkına varmıştır ancak ona bir dost, bir arkadaş olarak yardım etmekte bir sakınca görmemiştir. Zira aralarındaki dostluğa saygısı devam etmektedir.

Vasya eskiden çalıştığı işe geri döndüğünde komün evin sakinlerinin sorunları ile ilgilenirken kendi sorunlarını unutmuştur. Aşkın'ın belirttiği üzere Vladimir'in etki alanından çıktığında kendi kimliğini yeniden bulmuş ve özgürleşmiştir (Aşkın, 2019, s. 211). Bu sırada evin sakinlerinden olan Fedosseiha'nın eşinin onu aldattığını Vasya'ya anlatırkenki ifadeleri dikkat çekmektedir. Fedosseiha, kilise nikahı kıyıldığı için ondan iğrense de kocasına katlanmak zorunda olduğunu düşünmüştür (Kollontay, 1996, s. 175). Burada Kollontay'ın daima eleştirdiği "evliliğin sonsuzluğuna", kilise nikahının "bozulmazlığına" ve geleneksel evliliklerin kadınların benliklerini tamamıyla geri plana atmasına yönelik bir gönderme bulunmaktadır.

Zamanla Vasya, kişisel sorunlarını ve kıskançlığını unutarak parti işlerine yoğunlaşmıştır. Fedosseiha'nın eşiyle olan ilişkisine müdahale etmemesini önerirken,

“geçmişte kalmış bir mutluluğu korumaya çalıştığı için” pişmanlık hissetmeye başlamıştır. Fedosseyev ve sevgilisi Dona ile olan iletişiminin ardından, Nina ve Vladimir’in ilişkisine bakış açısı değişmiş ve Nina’ya bir mektup yazarak aralarından çekileceğini bildirmiştir (Kollontay, 1996, s. 182, 185). Rowbotham, Vasya’nın geçtiği süreçlerin sonunda elde ettiği özgürlüğü “olumsuz bir özgürlük” olarak değerlendirmiş, zira bunun kadınların “kendilerinden bir parçayı reddetmesiyle” doğan bir özgürlük olduğunu belirtmiştir (Rowbotham, 2020, s. 186). Vasya’nın kendini bulma sürecinde insani duygulardan, özellikle de kıskançlık ve duygusal ilişkilerden yara alma hissinden kaçındığı gözlemlenmektedir. Bu tür duyguların ve bu duygulardan doğan acıların sadece kadını değil, genel olarak insani durumlar olduğu açıktır. Hislerden kaçış ve kimliğini koruma adına hisleri reddetmenin, sağlıklı sonuçlar doğurmama ihtimali vardır. Ancak, Kollontay’ın yaşadığı dönemde bu yaklaşımın gerekliliği anlaşılabilir bir durumdur. Kendisini ilişkileri üzerinden tanımlayan ve toplum tarafından da bu şekilde tanımlanan kadınlara şahit olan Kollontay, kadınların toplumsal konumunu korumak adına duygusal ilişkilerini daha ölçülü ve mantık çerçevesinde yaşamalarının zorunlu olduğunu savunmuştur. Bu yaklaşım, kadınların duygusal oldukları için önemli işler başaramayacakları, yönetimde yer alamayacakları, sağlıklı kararlar veremeyecekleri gibi düşüncelerin hâkim olduğu bir dönemin ürünü olarak karşımıza çıkmaktadır. Kollontay, kadınların kendilerini ilişkileri üzerinden tanımlamalarına ve ilişkilerinin hayatlarını tamamen etkilemesine karşı çıkmıştır. Bu durum, Kollontay’ın kadınların toplumda daha bağımsız ve özerk bir konum kazanmaları için duygusal bağımsızlığın önemine dair görüşlerini yansıtmaktadır.

Öykünün devamında bir çocuğu olacağını öğrenen ve çocuğu tek başına yetiştirme kararı alan Vasya, arkadaşı Gruşa’ya yaşananlar dolayısı ile kendisini kaybettiğini, yaşamadığını, partiyi unuttuğunu ancak şimdi kendisini toparladığını söylemiştir. Vladimir’e artık öfkeli olmadığını, yalan söylenmediği takdirde herkesin sevdiği kişi ile mutlu olma hakkının olduğunu ifade eden Vasya, Gruşa çocuğu tek başına nasıl büyüteceğini sorduğunda “Niye tek başıma? Parti, devlet onu yetiştirecek. Güzel bir kreş kuracağız. Senin de kreşte çalışmanı istiyorum. Sen çocukları seversin. Ve o, bizim hepimizin ortak çocuğu olacak” yanıtını vermiştir (Kollontay, 1996, s. 190). Bu, Kollontay’ın çocukların bakımını toplumun üstlenmesi gerektiği, buna yönelik kreşler kurulması, çocuğun komünist ideolojiye uygun bir şekilde yetiştirilmesi ve bekar annelerin devlet tarafından herhangi bir ayrımcılığa uğramadıkları için bir erkeğe mecbur kalmamaları ve mağdur olmamaları yönündeki görüşlerinin esere yansımadır. Dona da Vasya da çocuklarını tek başlarına yetiştirebileceklerine dair sarsılmaz bir inanç duymaktadır.

Kollontay’ın öyküsündeki son cümleler, kadının toplumdaki konumuna dair önemli bir sonuç sunmaktadır: “Yaşamak ve çalışmak! Yaşamak ve savaşmak. Yaşamak ve hayatı sevmek. Leylak dalındaki arılar gibi! Bahçe ağaçlarındaki kuşlar gibi! Çayırdaki çekirge gibi!” (Kollontay, 1996, s. 191). Bu ifadeler, kadınların yalnızca ev içi rollerle veya geleneksel beklentilerle sınırlı olmadıklarını, aynı zamanda çalışma, mücadele ve hayatın güzelliklerini deneyimleme özgürlüğüne sahip olduklarını vurgulamaktadır. Kollontay, kadınların hayatlarını sadece aile veya ilişkilere adanmış olarak görmek yerine, aktif, özgür ve bütünsel bir varoluş hedeflemeleri gerektiğini savunmuştur. Bu perspektif, kadınların toplumda sadece belirli rollerle sınırlı kalmayıp, kendi potansiyellerini tam anlamıyla gerçekleştirmeleri gerektiği düşüncesini desteklemekte ve kadınların hem bireysel hem de toplumsal yaşamda daha etkin ve bağımsız roller üstlenmelerinin önemini vurgulamaktadır.

Osipoviç, Aleksandra Kollontay’ın “Vasilisa Malıgına” isimli uzun öyküsünü, yazarın cinsler arası ilişkilere dair görüşlerini aktarmasının yanı sıra, kadınların evlilik ve aşka yönelik yeni yaklaşımlarını, içsel çatışmalarını ve yaşadıkları dramaları yansıttığı için ilginç bulduğunu belirtmiştir. Öyküde Vasilisa’nın duygusal ilişkilere Vladimir’den daha fazla anlam yüklediğini aktaran ve Vasya’nın Vladimir’i terk etmeme konusundaki ısrarını bu duruma bağlayan Osipoviç, Vasya’nın öykünün sonunda Vladimir’in etkisinden tamamen çıkışını ve hamile olmasına rağmen ona haber vermeme kararı almasını, duygusal tutumunun mantıksal bir çizgiye evrildiğinin ve ilişkilerde duygulara değer verdiğinin bir kanıtı olarak değerlendirmiştir (Osipoviç, 1994, s. y.). Dolayısıyla Vasya’nın öyküdeki yolculuğunu, iş hayatında ve politik alanda aktif olmasının yanı sıra, bağımsız bir karakter olarak gelişimiyle “yeni bir kadın” olma yolcuğu olarak tanımlamak mümkündür.

Bununla birlikte, Vasya’nın kendini partideki faaliyetleri üzerinden tanımlaması, Aleksandra Kollontay’ın “yeni kadın” portresinin kadınlara tam bir özgürlük sağlayıp sağlamadığı sorusunu gündeme getirmektedir. Dönemin koşulları altında bu yaklaşımın sosyalizmin inşasında önemli bir rol oynadığı açıktır. Ancak kadının kendini kendisinden bağımsız faktörlerle tanımlamasının yine bir tür dayatma olduğunu kabul etmek gerekmektedir. Bu bağlamda Kollontay’ın “Vasilisa Malıgına” isimli öyküsündeki “yeni kadın”, kendi benliğini ve hislerini reddettiği ve partiye bağlı kaldığı sürece özgür ve kendini gerçekleştirmiş bir kadın olarak kabul edilmektedir. Bu durum Kollontay’ın kadınların özgürleşmesi ve bağımsızlığı hakkındaki düşüncelerinin, kadınların kendi kimliklerini tanımlama ve ifade etme biçimleri üzerinde belli sınırlamaları da içerdiğini göstermektedir. Kollontay’ın “yeni kadın” tanımının, dönemin politik ve toplumsal yapılarına uyum sağlama çabasının bir yansıması olarak, kadınların tam anlamıyla

özgür ve bağımsız birer birey olması konusunda bazı sınırlamalar içermekte olduğu anlaşılmaktadır.

Sonuç

A. Kollontay'ın Vasilisa Maligina isimli uzun öyküsünün dönemin kadınları için iç dünyalarında yaratmaları gereken devrime ilişkin bir kaynak niteliğinde olduğunu söylemek mümkündür. Jenotdel gibi Sovyet Rusya'da kadın yaşamının dönüşümünde doğrudan rol alan bir departmanın kurucusu olan Kollontay, kadınların yaşamlarını değiştirmenin tek yolunun devlet politikaları olmadığını bilincinde olarak edebiyat aracılığı ile kadınlara ulaşmayı hedeflemiş, bu bağlamda Vasilisa Maligina öyküsünde yer alan kahraman aracılığı ile kadınlara kimi mesajlar vermiştir.

Kollontay'ın, eserini kaleme alırken okurun konunun özüne odaklanabileceği, ona bilgiyi ve ana fikri doğrudan aktarabilecek kadar basit, eserin içeriğini ön plana çıkaran ve anlaşılır bir dil kullandığı dikkat çekmektedir. Metinde en sık kullanılan kelimeler Kollontay açısından kadınların odağını nereye yöneltmesi gerektiğine ilişkin bir ipucu niteliindedir. Bu bağlamda kullanılan kelimeler ile sevgi teması ön plana çıkarılırken bu temayı Sovyet toplumunda güçlenmesi hedeflenen yoldaşlık ve komünist yaşam teması takip etmiştir. Bunun yanı sıra metindeki kelimelerin Rusça edebi metinlerdeki ortalama kelime uzunluğundan daha kısa olduğu tespit edilmiştir. Bu, eserin dilini günlük konuşma diline yaklaştıran ve hedef kitle tarafından anlaşılmasını kolaylaştıran faktörlerden biridir. *Textometr* projesi aracılığı ile kelime haznesinin genişliği ve kelime çeşitliliği değerlendirildiğinde ise incelenen on dört bölümden elde edilen verilerin ortalaması sonucunda metinde belli başlı kelimelerin kullanıldığı, yeni kelime kullanımından kaçınıldığı saptanmıştır. İlgili proje aracılığı ile kelimelerin zorluk derecesinin de düşük olduğu görülmüştür.

Eserde yer alan cümleler yapısı bakımından incelendiğinde büyük çoğunluğunun basit cümleler olduğu tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra *Textometr* aracılığı ile elde edilen veriler sonucunda eserin incelenen bölümlerinde yer alan cümlelerin Rusça edebi metinlerdeki ortalama cümle uzunluğundan daha kısa olduğu görülmüştür. Eserde nominatif, belirli-şahıslı, belirsiz-şahıslı, şahıssız, genel şahıslı cümle örneklerine rastlamak mümkündür. Bu bağlamda metinde tek ana ögeli cümle kullanımı da sıklıkla karşılaşılan özelliklerdendir.

Eserin biçimbilimsel analizi sonucunda elde edilen sonuçlar metinde basit üsluba özgü kelime kullanımına rastlanıldığına, bununla birlikte söz sanatları ve retorik figürlerin anlatımı güçlendirmek ve okur ile kahraman arasındaki duygusal bağ ve empatiyi artırmak için kullanılan en önemli yöntem olduğuna işaret etmektedir.

Yukarıda sıralanan analiz sonuçları ışığında eserin kaleme alındığı dönemdeki kadınların eğitim seviyesi dikkate alınarak günlük konuşma stili özelliklerine yakın bir şekilde yazıldığını söylemek mümkündür. Zira eserin yazıldığı dönem kadın okur-yazarlığının hala düşük olduğu ve kadınların eğitim alması konusunun parti gündeminde tutulduğu bir dönemdir. Bununla birlikte toplumun temelini işçi sınıfının oluşturduğu Sovyet toplumunda A. Kollontay'ın öncelikli hedeflerinden biri işçi kadınların ilişkilerdeki ve toplumdaki rolünü değiştirmektir. Bu bağlamda eserin hedef kitlesinin okumayı ve yazmayı yeni öğrenen ya da öğrenmekte olan işçi kadınlar olduğunun göz önünde bulundurulması gerektiği kanısındayız. Bu bağlamda Vasilisa isimli kahramanın yaşadığı dönüşümün Kollontay'ın ideallerindeki "yeni kadına" dönüşüm niteliği taşıdığı göz önünde bulundurulduğunda Kollontay'ın Vasya üzerinden "yeni kadın" idealini örneklenirerek basit bir dille her kesimden kadına ulaşmayı hedeflediği gözlemlenmektedir. Zira eğitim seviyesi düşük kadınların dahi "yeni kadına" dönüşebilmesinin ön koşulu onlara da ulaşmak, onlara "yeni kadını" anlayabilecekleri şekilde anlatılmaktadır.

Aleksandra Kollontay'ın "yeni kadın" portresi, "Vasilisa Maligina" isimli öyküsünde somut bir şekilde ortaya konmuştur. Bu portrede, "yeni kadın" figürü, sosyal ve politik hayatta aktif, bağımsız ve kendi ayakları üzerinde durabilen bir karakter olarak tasvir edilmiştir. Vasya karakteri, iş hayatında ve politik alanda etkin bir rol oynarken, aynı zamanda duygusal ve kişisel bağımsızlığını da koruyan bir kadın olarak karşımıza çıkmaktadır.

"Yeni kadını", geleneksel cinsiyet rollerinin ötesine geçen, kendi kararlarını verebilen ve kişisel gelişimine odaklanan bir figür olarak tanımlamak mümkündür. Bu karakter, sosyalizmin inşası sürecinde önemli bir rol oynamakla birlikte, bireysel özgürlüğünü ve bağımsızlığını da önemsemektedir. Ancak bu bağımsızlığın bazen partiye olan bağlılık ve sosyalizmin idealleriyle sınırlı kaldığı da gözlemlenmektedir.

Kollontay'ın "yeni kadın" tasviri, dönemin koşullarında ve politik atmosferi içinde kadınların özgürlük ve bağımsızlık kazanmasının bir yolu olarak görülse de kadının kendi kimliğini ve hislerini serbestçe ifade etmesi konusunda bazı sınırlamalar içermektedir. Bu karakter, kendi benliğini ve hislerini tamamen reddettiği sürece özgür ve kendini gerçekleştirmiş bir kadın olarak tanımlanmıştır. Bu bakımdan Kollontay'ın "yeni kadın" portresi, hem dönemin sosyal ve politik çerçevesine uygun hem de kadınların kendi kimliklerini ve ifadelerini tam anlamıyla serbestçe tanımlayabilmesi açısından bazı zorlukları içermektedir.

Radikal toplumsal değişikliklerin görüldüğü bir dönemde ikili ilişkilerin kadınların hayatında yarattığı sancılı süreçlerin görüldüğü bu uzun öykü, kadınların duygusal ilişkilere yaklaşımlarını değiştirmelerinin

toplumsal ve profesyonel yaşamdaki rollerini ne denli değiştirebileceğine ilişkin de bir kaynak niteliğindedir. Bu bağlamda eserin içeriği, hitap ettiği kitle, yazılış amacı ve yapısal özellikleri arasında güçlü bir bağ olduğunu söylemek mümkündür.

Kaynakça

- Aşkın, B. (2019). Aleksandra Kollontay'ın İşçi Arılarının Aşkını Üçlemesinden "Vasilisa Maligina" Adlı Romanının Feminist Edebiyat Kuramlarına Göre İncelenmesi. *The Journal of Academic Social Science Studies*(75), s. 203-212.
- Clements, B. E. (1973, Temmuz). Emancipation Through Communism: The Ideology of A. M. Kollontay. *Slavic Review*, 32(2), s. 323-338. <https://www.jstor.org/stable/2495966> adresinden alındı
- Eubanks Hayden, C. (1976). The Zhenotdel and the Bolshevik Party. *Russian History*, 3(2), s. 150-173. <https://www.jstor.org/stable/24649710> adresinden alındı
- Field, K. L. (1982, Mart). Alexandra Kollontai: Precursor of Eurofeminism. *Dialectical Anthropology*, 6(3), s. 229-244. <https://www.jstor.org/stable/29790038> adresinden alındı
- Gürsoy, Y. (2019, Haziran 15). Feminist Edebiyat Eleştirisi Bağlamında Aleksandra Kollontay'ın Vasilisa Maligina Romanı. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*(15), s. 407-417. doi:10.29000/rumelide.580696
- Hasbulatova, O. A. (2003). Jenşini i obrazovaniye v Rossii: istoričeskiy obzor (1960-2000 gg.). *Jenşina v rossiyskom obşchestve*(1-2), s. 31-35.
- Hasbulatova, O. A. (2017). Jenskoye dvijeniye v Rossii kak faktor sotsial'nogo progressa (1900-1917 gg.). *Jenşina v rossiyskom obşchestve*, s. 5-14. doi:10.21064/WinRS.2017.2.1
- Hasbulatova, O. A., & Smirnova, İ. N. (2022). Evolyutsiya jenskogo voprosa v rossiyskom obşchestve (1900-2020). *Jenşina v rossiyskom obşchestve*, s. 3-21. doi:10.21064/WinRS.2022.1.1
- Kollontay, A. (1922). *Vasilisa Maligina*. <https://bookchain.ai/read/kollontay-a-m/vasilisa-malygina> adresinden alındı
- Kollontay, A. (1996). *İşçi Arıların Aşkını* (2. b.). (G. Türkyılmaz, Çev.) İstanbul: Pencere Yayınları.
- Kollontay, A., & Zetkin, C. (2021). *Çego hotyat jenşini*. Moskva: İzdatel'stvo Rodina.
- Lapoşina, A. N., & Lebedeva, M. Y. (2021). *Tekstometr: onlayn-instrument opredeleniya erovnya slojnosti teksta po russkomu yazıku kak inostrannomu*. Aralık 08, 2023 tarihinde Textometr: <https://textometr.ru/> adresinden alındı
- Mineeva, Y. K., & Semyonova, İ. Y. (2020). Rol' Jenotdela TSK RKP(b) po ukrepleniyu cem'i v Sovetskom gosudarstve (istoričeskiye uroki). *Sovremennaya hauçnaya musl'*, s. 51-54.
- Mitina, N. G. (2007). Marksistkiy genderniy proekt. *Vestnik TGEU*(1), s. 114-126.
- Novikov, S. G. (2012). Vospitaniye polovoy morali sovetskoy molodyoji: retrospektivnyy vzglyad na diskussii 1920-h godov. *İstoriko-pedagogičeskiy jurnal*, s. 161-171.
- Osipoviç, T. (1994). "Novaya jenşina" v belletristike Aleksandri Kollontay. *Preobrajeniye. Russkiy feministkiy jurnal*(2), s. 66-71. Haziran 6, 2023 tarihinde https://a-z.ru/women_cd1/html/preobrazh_2_1994_b.htm adresinden alındı
- Razgovorniy stil'*. Aralık 21, 2023 tarihinde MOODLE-Virtual'naya sreda obuçeniya KNİTU (KHTİ): <https://moodle.kstu.ru/mod/book/view.php?id=17800> adresinden alındı
- Rowbotham, S. (2020). *Kadınlar, Direniş ve Devrim*. (G. Göner, Dü., & S. Öncü, Çev.) İstanbul: Yordam Kitap.
- Şarov, S. A. (2003, Haziran 29). *Statistika slov v russkom yazıke*. Aralık 11, 2023 tarihinde Lingvisto: http://lingvisto.org/artikoloj/ru_stat.html adresinden alındı
- Territoriya i naseleniye. (1977). *Narodnoe hozjaysstvo SSSR za 60 let*. içinde Moskva: İzdatel'stvo "Statistika". <https://istmat.org/node/18073> adresinden alındı
- Tsvetkova, Y. A. (2022, Ocak). Kontseptsiya "Novoy jenşini" v rabotah A.M. Kollontay. *Voprosi studençeskoj nauki*, 65(1), s. 112-115.
- Yantsen, İ. D., & Koroleva, S. P. (2019). Semeyno-braçniye otnoşeniya v SSSR v 1920-1930-e godı: ot defamilizatsii k klassičeskoj sovetskoy sem'ye. *Mejdunarodnyy jurnal gumanitarnih i yestestvennih nauk*, 4(2), s. 29-31. doi:10.24411/2500-1000-2019-10745
- Yegorişeva, İ. V. (2015). Ohrana materinstva mladençestva v perbiye godı deyatel'nosti narodnogo komissariata zdravoohraneniya RSFSR. *Byulleten' Natsional'nogo nauçno-issledovatel'skogo instituta obşchestvennogo zdorov'ya imeni N. A. Semaşko*, s. 29-36.

Summary

“Vasilisa Maligina,” written by Aleksandra Kollontai in 1922, stands as a significant work in the realm of women’s rights, particularly during the transformative Soviet Era. As the first installment in the trilogy “The Love of Worker Bees”, published in 1923, this love novel transcends its narrative to deliver a didactic message on altering the roles of women in society and redefining their priorities in the struggle for liberation. Although it is the longest piece in the trilogy, its importance lies in its focus on the internal transformation of women and the cultivation of the “new woman” ideal.

Set against the backdrop of the Soviet regime, “Vasilisa Maligina” addresses the historically neglected issue of women’s rights, urging women to forge new roles for themselves within the socialist framework, thus contributing to societal reconstruction. This novel, mindful of the long-standing denial of educational rights to women, uses a straightforward and accessible language, making it not just a story but a tool for social change.

In this work, Kollontai artfully portrays the “new woman” as a figure of independence and self-reliance, actively engaged in social and political life. This character embodies the aspirations of the era, reflecting Kollontai’s vision of women’s emancipation and their evolving place in a rapidly changing society. Through “Vasilisa Maligina”, Kollontai not only tells a story but also imparts a message about the empowerment and transformation of women in the Soviet context.

An analysis conducted using the Textometr program reveals that the text contains 42,497 words with an average word length of 4.9 characters, indicating it is shorter than the average word length in Russian. The text’s word diversity and difficulty level were also analyzed, showing a diversity rate of 0.4 and a difficulty level of 5.5 out of 10.

The most frequently used words include “сердце” (heart), “товарищ” (comrade), “муж” (husband), “любовь” (love), “партия/партийный” (party), “коммунизм/коммунист” (communism/communist), and “любить” (to love). The prevalence of these words reflects the importance Kollontai places on relationships and social values, with “heart” emphasizing the significance of love and “comrade”, “party”, and “communism” representing the social and political values of the Soviet period.

The breadth of vocabulary and word diversity in the examined sections of the text averaged 5.7 out of 10, indicating a straightforward word choice and frequent repetition. The word difficulty level of 5.5 out of 10 suggests that the text, while evaluated according to contemporary Russian language standards, uses words that were common in everyday language during the period it was written. This implies that the text is more

comprehensible for its target audience, adult women. In summary, the lexicographic analysis of “Vasilisa Maligina” reveals the linguistic structure of Kollontai’s work and the impact of the words used on its meaning and purpose. The text, rich with words reflecting the social and political values of the Soviet period, is written in language suitable for the educational level of its audience. This demonstrates Kollontai’s conscious choice of language to ensure wide accessibility and engagement with her work.

The sentence structure in the work was also analyzed. Out of the total 7,523 sentences, the average sentence length in the fourteen analyzed sections was found to be 5.6 words, shorter than the average in Russian literary texts (10.38 words). This feature enhances the text’s readability and understandability. Additionally, since this sentence length aligns with the average in the Russian speaking style, it can be inferred that the work is written in a language close to spoken style.

Common sentence types in the text include nominal, definite-personal, indefinite-personal, impersonal, and general-person sentences, with single-item sentences being notably frequent. This structure reflects the text’s narrative approach, using a straightforward and direct style. The syntactic analysis of “Vasilisa Maligina” demonstrates the linguistic structure of Kollontai’s work and the simple, yet effective language strategies used to facilitate easy comprehension by readers. It illustrates Kollontai’s deliberate language choice to make her work accessible and engaging for a broad audience. Her portrayal of the “new woman” is presented as a path for women to achieve freedom and independence within the constraints and political climate of the period. While this character freely expresses her identity and emotions, she is also bound by her loyalty to the party and socialist ideals.

Novel focuses on the changes experienced by women in their social and professional lives during Soviet Russia. The work showcases Kollontai’s ideal of the “new woman” through concrete examples and explores how women should navigate emotional relationships and social roles to embody this ideal. It delves into women’s behaviors and roles in society and family through complex human relationships and love triangles. Kollontai’s objective is to impact readers by transforming women’s inner worlds and social roles.

The themes of feminism and social justice are prominently addressed in the work, emphasizing women’s fight for equality and self-realization through the personal growth of the main character, Vasilisa, and her challenges against societal prejudices.